

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему:

ДІАГНОСТИКА ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОРПОРАЦІЇ

Студентки 2-го курсу заочної форми навчання
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа
та страхування»

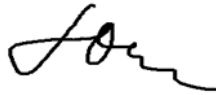
Освітньо-професійної програми
«Корпоративні фінанси»

Кочерженко Тамари Олегівни

Науковий керівник:

кандидат економічних наук, доцент

Наконечна Юлія Леонідівна

Засвідчую, що в цій дипломній роботі
немає запозичень із праць інших авторів
без відповідних посилань

Студентка

Робота допущена до захисту в Екзаменаційній комісії рішенням кафедри
фінансів від «16» травня 2023 р., протокол №10.

Завідувач кафедри фінансів,
доктор економічних наук,
професор Лютий Ігор Олексійович

Київ - 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДІАГНОСТИКИ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОРПОРАЦІЙ.....	6
1.1. Сутність фінансової діяльності корпорацій.....	6
1.2. Роль, завдання та методи діагностики фінансової діяльності корпорацій.....	17
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОРПОРАЦІЇ «МХП».....	30
2.1. Характеристика фінансово-господарської діяльності корпорації «МХП».....	24
2.2. Обґрунтування форм і методів діагностики фінансової діяльності у корпорації «МХП».....	40
2.3. Діагностика фінансової діяльності корпорації «МХП» та оцінка її результатів.....	47
РОЗДІЛ 3. СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДІВ ДІАГНОСТИКИ ДІЯЛЬНОСТІ ФІНАНСОВОЇ КОРПОРАЦІЙ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ.....	61
3.1. Державне регулювання розвитку фінансової діяльності корпорацій.....	61
3.2. Ключові напрями підвищення ефективності фінансової діагностики корпоративних структур.....	68
ВИСНОВКИ.....	74
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	78
ДОДАТКИ.....	85

ВСТУП

Актуальність теми. Актуальність обраної теми обумовлюється важливістю здійснення фінансової роботи для функціонування будь-якого підприємства, оскільки ефективно сформована система фінансових відносин дозволяє підприємствам удосконалювати фінансову роботу підприємства. Більше того, фінансова діяльність підприємства, зрештою, забезпечує та підтримує його фінансову стійкість у довгостроковій перспективі, яка є його здатністю функціонувати, одержуючи достатню для власного відтворення прибуток та своєчасно виконуючи всі зобов'язання з платежів.

Нині з переходом економіки до ринкових відносин, підвищується самостійність організацій, їхня економічна та юридична відповідальність. Різко зростає значення фінансової стійкості суб'єктів господарювання. Все це значно збільшує роль аналізу їхнього фінансового стану: наявності, розміщення та використання коштів. Результати такого аналізу потрібні насамперед власникам, а також кредиторам, інвесторам, постачальникам, менеджерам та податковим службам.

У реальних умовах господарської діяльності будь-якої організації доцільно періодично проводити всебічний фінансовий аналіз свого стану з метою виявлення недоліків у роботі організації, причин їх виникнення та розробки конкретних рекомендацій щодо покращення діяльності.

Аналіз фінансового стану корпорації має багатоцільову спрямованість і, зокрема, може здійснюватися за такими основними напрямками: постійний моніторинг фактичної ефективності діяльності організації на основі фінансової звітності; виявлення платоспроможності організації та задовільної структури балансу організації з метою недопущення його банкрутства; оцінка фінансового становища організації з позицій доцільного вкладення фінансових ресурсів у розвиток виробництва.

Рівень розробки теми дослідження у науковій літературі. Багато українських та зарубіжних вчених присвятили свої дослідження теоретичному аспекту проведення аналізу фінансового стану та фінансової діяльності

підприємства. Зокрема, значний внесок у цю справу здійснили такі вчені-економісти, як Аверіна М. Ю. [1], Безбородова Т. В. [3], Загородня О. М. та Серединська В. М. [14], Косарьова І. П., Хохлов М. П. та Бірюкова В. В. [25], Лук'янова В. В. та Лабунець О. О. [27], Руснак Ю. Е. та Т. В. [57], та Юнацький М. О. [56] та ін.. Аналіз досліджень науковців, що присвячені даній тематиці, показує необхідність удосконалення розробок в частині використання аналізу фінансової діяльності корпорації як інструменту для оцінки ефективності її діяльності.

Метою дослідження є вивчення теоретичних та практичних аспектів аналізу фінансового стану корпорації та розробка рекомендацій щодо покращення фінансового стану ПрАТ «МХП».

Виходячи з поставленої мети, можна сформулювати такі *завдання дослідження*:

- виявити сутність фінансової діяльності корпорацій;
- дослідити роль, завдання та методи діагностики фінансової діяльності корпорацій;
- надати характеристику фінансово-господарської діяльності корпорації «МХП»;
- здійснити обґрунтування форм і методів діагностики фінансової діяльності у корпорації «МХП»;
- провести діагностика фінансової діяльності корпорації «МХП» та оцінка її результатів;
- проаналізувати державне регулювання розвитку фінансової діяльності корпорацій;
- розглянути ключові напрями підвищення ефективності фінансової діагностики корпоративних структур.

Об'єктом дослідження є основні фінансово-господарські процеси, що характеризують фінансову діяльність корпорації.

Предметом дослідження є аналіз фінансової діяльності корпорацій на прикладі ПрАТ «МХП».

Наукова новизна. Наукова новизна дослідження полягає у розробці рекомендацій, спрямованих на вдосконалення аналізу та діагностики фінансової діяльності корпорацій.

У роботі досліджено аспекти, що мають наукову новизну:

- уточнено основні положення теорії фінансового аналізу щодо оцінки фінансової діяльності корпорацій;
- обґрунтовано основні інформаційні джерела, які використовуються при аналізі фінансової діяльності корпорацій;
- обґрунтовано та запропоновано набір фінансових показників, що дозволяють оцінити фінансової діяльності корпорацій з різних точок зору з виявленням особливостей даної характеристики.

Практична значущість дослідження полягає у проведеній систематизації теоретичних та практичних аспектів аналізу фінансової діяльності корпорацій, обґрунтуванні системи показників оцінки фінансової діяльності корпорацій. Крім того, положення, висновки та рекомендації, сформульовані в роботі, можуть бути використані при аналізі фінансової діяльності корпорацій.

Методи дослідження. Методологічною основою роботи були загальнонаукові методи дослідження, такі як: аналіз та синтез, індукція та дедукція, діалектичний підхід, порівняння, класифікація, узагальнення, що сприяють економічному обґрунтуванню основних висновків та рекомендацій.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою дослідження послужили праці провідних вітчизняних та зарубіжних вчених в галузі економічного аналізу фінансово-господарської діяльності організацій, фінансового аналізу, нормативно-законодавчі документи, що регулюють бухгалтерський облік та звітність в Україні, а також матеріали періодичних видань та мережі Інтернет, офіційні дані фінансових звітів ПрАТ «МХП».

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДІАГНОСТИКИ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОРПОРАЦІЙ

1.1. Сутність фінансової діяльності корпорацій

Для розуміння сутності фінансового управління корпорацій – одного з найкомплексніших, багатозадачних та складних видів фінансового управління – потрібно вивчити різні тлумачення, які існують для поняття «корпорація».

Насамперед корпорація – це об'єднання, створене з певними цілями. Але в економіці термін «корпорація» став застосовуватися як синонім до підприємств, які займають домінуюче становище на ринку, і діяльність якого пов'язана не тільки з виробництвом, але і з фінансами [4, с. 96].

Корпораціями вважаються такі юридичні особи чи громадські організації, які займаються економічною діяльністю та від свого імені вступають в операції з іншими одиницями. У юридичному значенні слова корпорації можуть виступати під різними назвами: корпорації, корпоровані підприємства, державні компанії, державні корпорації, приватні компанії, компанії з обмеженою відповідальністю, партнерства з обмеженою відповідальністю, компанії з акціонерним капіталом. З іншого боку, деякі юридичні особи, які є некомерційними організаціями, іноді можуть називати себе корпораціями. Статус інституційної одиниці, який завжди може бути визначений з її назви, він визначається її функціями та цілями.

Всі корпорації діляться на комерційні (переслідують одержання прибутку як основну мету своєї діяльності) і некомерційні (які мають у вигляді мети одержання прибутку і які розподіляють можливий прибуток між учасниками).

Виходячи з наведеної класифікації, види товариств можна подати у вигляді наступної матриці (рис. 1.1).

У випадку, якщо корпорація отримує доходи, вони зазвичай розподіляються між акціонерами пропорційно до вартості або кількості акцій,

або інших видів участі в капіталі, якими вони володіють. В одній і тій же корпорації можуть бути різні типи акцій, що забезпечують різні права. Деякі типи акцій забезпечують більшу вагу щодо голосуючих прав, тоді як інші можуть забезпечувати виняткові права, наприклад, право накладати вето на інші рішення, зроблені більшістю голосів.

	Комерційні	Некомерційні
Публічні	відкрите акціонерне товариство	
Непублічне	закрите акціонерне товариство товариство з обмеженою відповідальністю селянські (фермерські) господарства господарські партнерства виробничі кооперативи державні (муніципальні) унітарні підприємства	споживчі кооперативи громадські організації асоціації (союзи) товариства власників нерухомості козацькі товариства громади корінних народів державні установи державні корпорації релігійні об'єднання

Рис. 1.1. Класифікація корпорацій в українському законодавстві

Джерело: створено автором за [19]

Фінансові ресурси організації являють собою єдиний вид ресурсів, який безпосередньо та з мінімальними витратами трансформується в інші види ресурсів (трудові, засоби та предмети праці), необхідні для нормального процесу виробництва, тому вирішення питань організації фінансів та оптимального руху фінансових ресурсів на підприємствах та в установах відіграє важливу роль у постановці правильного та ефективного управління підприємством та установою в цілому. В умовах сучасної ринкової економіки ефективне управління фінансовими ресурсами – фінансовий менеджмент – є пріоритетним напрямом діяльності для будь-якої організації та багато в чому забезпечує її економічну стабільність та ефективність.

Науковці мають різні погляди на фінансову діяльність підприємства, оскільки ця тема досить широка та складна. Однак, загалом, вчені розглядають фінансову діяльність підприємства як процес планування, організації, контролю та аналізу фінансових операцій з метою забезпечення сталого розвитку підприємства [23, с. 173-174].

Основні погляди дослідників на фінансову діяльність підприємства включають:

- фінансова діяльність підприємства повинна бути спрямована на досягнення максимальної ефективності використання ресурсів підприємства, збільшення його прибутковості та забезпечення його конкурентоспроможності на ринку [26, с. 50];

- фінансовий менеджмент повинен бути інтегрований зі стратегічним плануванням підприємства. Це означає, що фінансові рішення повинні бути узгоджені зі стратегією розвитку підприємства [47, с. 114];

- фінансова діяльність повинна бути підкріплена якісною фінансовою звітністю. Фінансові звіти повинні бути точними, вчасними та відображати фінансовий стан підприємства [54, с. 29-33];

- фінансова діяльність повинна бути диференційована залежно від рівня ризику, який несе підприємство. Це означає, що підприємства з високим рівнем ризику повинні мати більш консервативну фінансову політику, тоді як підприємства з меншим ризиком можуть дозволити собі більш ризиковані інвестиції [43, с. 55].

Оскільки фінансова діяльність представляє собою процес збалансування доходів і витрат підприємства, фінансове планування очікуваних результатів, то можна зробити висновок, що при здійсненні діяльності підприємства методи організації фінансової діяльності мають важливе значення. Відтак організація фінансової діяльності підприємства визначається ефективністю прийняття управлінських рішень керівником підприємства та фінансовим відділом, використання достовірної інформації, підвищення ролі фінансового планування.

Є необхідним пояснити, що фінансова діяльність є цілеспрямовано здійснюваний процес практичної реалізації функцій підприємства, пов'язаних з формуванням та використанням його фінансових ресурсів для забезпечення економічного та соціального розвитку [23, с. 171-173]. Звідси випливає, що така (фінансова) діяльність здійснюється на всіх стадіях життєвого циклу підприємства від моменту його народження (формування статутного капіталу

підприємства, що створюється) до моменту його ліквідації як самостійно господарюючого суб'єкта (фінансового забезпечення ліквідаційних процедур).

Фінансова діяльність організацій є організований керівництвом будь-якої організації процес формування, розподілу та використання грошових фондів і накопичень для розширеного відтворення та поповнення державних фондів коштів [27, с. 68]. Слід зазначити, що фінансова діяльність організацій має фінансово-господарський характер. Оскільки фінансова діяльність обумовлена наявністю у суспільстві товарно-грошових відносин, то вона, як активна діяльність, спрямована на формування, розподіл та використання грошових фондів (фінансових ресурсів) є частиною економічної діяльності, тісно пов'язаної з господарською, частиною організаційної діяльності з управління фінансами.

Основною метою фінансової діяльності підприємства є забезпечення нормального кругообігу коштів як умови безперебійної діяльності, здійснення всіх необхідних витрат та платежів та отримання прибутку, а потім і коштів. Виявлення причин порушення нормального кругообігу дозволяє приймати рішення щодо методів їх усунення. Досягнення цієї мети забезпечується формуванням первісного капіталу та подальшим забезпеченням обґрунтованих пропорцій при акумулюванні та використанні доходів та фінансових ресурсів, а також створенням умов для виконання зобов'язань перед державою, покупцями та постачальниками.

У науковій літературі можна знайти безліч визначень поняття «фінансова діяльність підприємства», які характеризують різні аспекти фінансово-господарського стану. У таблиці 1.1. відображено наукові і нормативно-правові аспекти цієї дефініції.

Таблиця 1.1

Аналіз сутності поняття «фінансова діяльність підприємства»

Автори, джерела	Визначення	Коментар
Господарський кодекс України	Фінансова діяльність суб'єктів господарювання включає грошове та інше фінансове посередництво, страхування у сфері фінансів і страхування	Діяльність, пов'язана з фінансовим посередництвом

П(С)БО [1]	Діяльність, яка веде до змін розміру і складу власного та позичкового капіталу підприємства (який не є результатом операційної діяльності)	Діяльність, пов'язана із формуванням та розподілом фінансових ресурсів підприємства
Лютий І.о., Боринець С.Я., Варналій З.С. [50]	Особливий вид діяльності персоналу підприємства з формування та використання фінансових ресурсів. Фінансова діяльність повинна бути організована так, аби рішення, що приймаються з управління фінансами, були найефективніші за наявних обмежень, якими є брак коштів у підприємства та особливості середовища бізнесу	Фінансова діяльність розглядається як діяльність персоналу підприємства, що направлена на прийняття найефективніших рішень з управління фінансовими ресурсами
Грідчина М.В., Захожая В.Б. [48]	Діяльність суб'єкта господарювання, що реалізується шляхом використання відповідних форм і методів фінансового забезпечення функціонування підприємств для досягнення ними основної мети – отримання доходів	Діяльність, що забезпечує функціонування підприємства шляхом використання фінансових інструментів
Носова Є.А. [33]	Система форм і методів, які використовуються для фінансового забезпечення функціонування підприємств та досягнення ними поставлених цілей	Діяльність, спрямована на досягнення тактичних і стратегічних цілей
Делас В.А. [8]	Діяльність, пов'язана з організацією фінансів підприємства та здійснення відповідно до цілей і завдань стратегії економічного розвитку господарюючого суб'єкта. Ця діяльність пов'язана із формуванням активів та фінансової структури капіталу	Діяльність щодо формування економічних та фінансових ресурсів, спрямована на реалізацію стратегії економічного розвитку підприємства
Наусенкова С.В., Міщенко С.В., Дорофеев Д.А. [29]	Діяльність, спрямована на забезпечення фінансовими ресурсами поточної операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства	Метою діяльності є забезпечення підприємства фінансовими ресурсами

Джерело: створено автором

Систематизація понять, які наведені у таблиці, дозволяє уточнити цю економічну категорію. За нашим уявленням, під фінансовою діяльністю підприємства варто розуміти цілеспрямований процес формування та ефективного використання фінансових ресурсів суб'єкта підприємницької діяльності, орієнтованого на ефективне функціонування і розвиток у контексті обраної фінансової стратегії.

Виходячи з цього визначення, можна сформулювати наступні основні завдання, які стоять перед підприємством і спрямовані на досягнення його тактичних і стратегічних цілей:

-Пошук резервів для мінімізації витрат та збільшення доходів.

- Підвищення рентабельності та платоспроможності.
- Забезпечення необхідного рівня фінансової стійкості.
- Контроль за розподілом та використанням фінансових ресурсів.
- Фінансове забезпечення поточної виробничо-господарської діяльності та інші аспекти.

Фінансова діяльність відіграє особливо важливу роль у організаційній та управлінській роботі підприємств, оскільки вона визначає своєчасність та повноту фінансового забезпечення виробничо-господарської діяльності та розвитку підприємства, виконання фінансових зобов'язань перед державою та іншими суб'єктами господарювання і так далі.

Надходженням грошових коштів від цього виду діяльності є одержання їх внаслідок випуску і розміщення акцій власної емісії, отримання позик, а витрачанням – викуп акцій власної емісії, погашення позик, виплата дивідендів і процентів за вкладками власників, деякі інші потоки, пов'язані із здійсненням зовнішнього фінансування господарської діяльності.

Успішна інвестиційна та операційна підприємницька діяльність можлива лише за наявності надійного фінансового фундаменту, що передбачає наявність достатнього обсягу капіталу. А для забезпечення цього обсягу капіталу необхідне фінансування, яке включає мобілізацію підприємством необхідних фінансових ресурсів для досягнення планових завдань. Фінансування підприємства становить основну складову фінансової діяльності в її вузькому розумінні.

При аналізі фінансової діяльності організацій необхідно розкрити зміст та методи здійснення цієї діяльності. Метод здійснення фінансової діяльності організацій можна охарактеризувати за допомогою категорії фінансовий механізм організації. У навчальній літературі зустрічається таке визначення фінансового механізму: сукупність видів, форм організації фінансових відносин, специфічних методів формування та використання фінансових ресурсів та способів їх кількісного визначення [3, с. 4], де під методами організації фінансових відносин у фінансовій науці називаються способи

формування фінансових ресурсів та практичного здійснення операцій, що з фінансами [4, с. 97].

Система управління фінансами корпорацій і двох підсистем: керована система (об'єкти управління) і керуюча система (суб'єкти управління) (рис. 1.2).

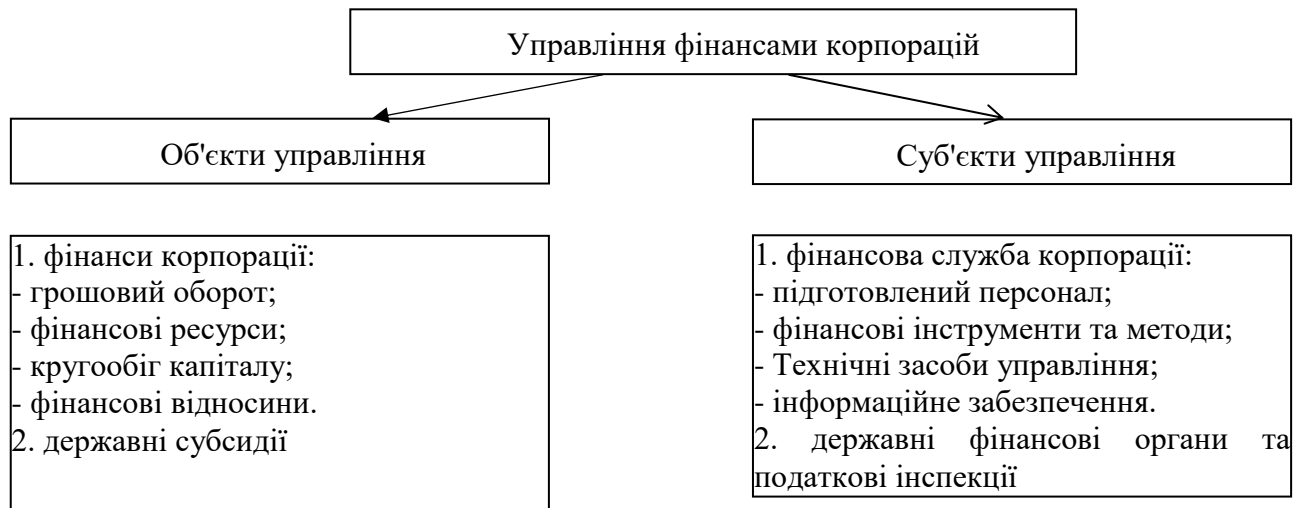

Рис. 1.2. Система управління фінансами корпорацій

Джерело: створено автором за [4, с.99-102]

Викликають інтерес саме методи формування, розподілу та використання фінансових ресурсів організацій. Методи формування фінансових ресурсів передбачають процес акумуляції фінансових ресурсів із різних джерел фінансових ресурсів. Ці методи, виходячи з класифікації джерел фінансових ресурсів, можна позначити як зовнішні та внутрішні методи залучення.

Можливо виділити такі види.

По-перше, фінансовий метод, що використовується для формування фінансових ресурсів переважно на безповоротній та безоплатній основі.

За допомогою цього методу залучаються так звані початкові джерела власних коштів, наприклад, статутний капітал державних підприємств, що формується з відповідних грошових сум та передачі в установленому порядку державному чи муніципальному підприємству іншого майна, яке закріплюється за ним на праві господарського відання чи оперативного управління.

Другим видом методу формування називають метод кредитування, що характеризується залученням підприємствами грошових коштів на умовах терміновості, повернення та відплати як від держави (бюджетні кредити), так і кредитної системи (банківський кредит).

Третім методом є страховий метод, коли на підприємствах, які переважно здійснюють страхову діяльність, за рахунок страхових внесків та премій формуються відповідні страхові фонди.

Використання фінансових ресурсів організацій відбувається за допомогою механізму організації готівкових та безготівкових розрахунків.

Фінансової діяльності організацій усіх форм власності властиві низка принципів, які відбилися у законодавстві. Можна виділити такі принципи фінансової складової діяльності організацій (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Принципи організації управління фінансами корпорацій

Найменування	Характеристика
Саморегулювання	- повна самостійність у прийнятті та реалізації рішень з виробничого та науково-технічного розвитку (за винятком випадків, коли стратегічні цілі та завдання встановлюються державою як, наприклад, для НАЕК Енергоатом); - складання оперативних та довгострокових фінансових планів корпорації, у яких враховано інтереси акціонерів, партнерів, споживачів, постачальників, кредиторів, держави.
Самоокупність	- кошти, вкладені у розвиток корпорації, мають окупитися за рахунок чистого прибутку та амортизаційних відрахувань (забезпечення мінімальної нормативної економічної ефективності власного капіталу корпорації); - рентабельна робота всіх підрозділів та підприємств корпорації та ліквідація збитків.
Цільова спрямованість	- фінансові кошти мають спрямовуватися на досягнення конкретних цілей корпорації.
Самофінансування	- формування фінансових ресурсів, які забезпечують розширене відтворення; - посилена матеріальна відповідальність корпорації за дотримання договірних зобов'язань, кредитно-розрахункової та податкової дисципліни (нагромадження власного капіталу, ефективні інвестиції, гнучке реагування на потреби товарного та фінансового ринків).
Поділ джерел формування оборотних коштів на власні та позикові	- застосовується у галузях із сезонним характером виробництва (торгівля, харчова промисловість, сільське господарство), у яких значна частка позикових джерел формування оборотних засобів.

Джерело: створено автором за [6, с. 162-174]

Варто зазначити, що дотримання принципу самофінансування одна із найважливіших умов ефективного управління фінансами корпорації. По-перше, він має на увазі зміцнення фінансового стану корпорації та підвищення її конкурентоспроможності за рахунок вигідних вкладень капіталу. По-друге, він дозволяє проводити переоцінку основних засобів для збільшення їхньої вартості (оновлення основних засобів) без додаткових виплат дивідендів та відсотків. По-третє, він дозволяє ухвалити таку фінансову політику корпорації, яка враховує можливість функціонування за умов жорсткої конкуренції, як у товарному, і на фінансовому ринку. І нарешті, підвищення рівня самофінансування корпорації зобов'язані чітко реагувати на потреби ринку у відповідних товарах (послугах), що також позитивно позначається економіці країни загалом. Механізм реагування на потреби ринку передбачає спеціалізацію, диверсифікацію та концентрацію виробництва. Орієнтація цього механізму має бути пов'язана з податковою, ціновою та інвестиційною політикою держави. Крім того, застосування принципу самофінансування є важливим чинником запобігання банкрутству корпорації.

Таким чином, дотримання принципів фінансового управління забезпечує фінансову стійкість, платоспроможність, прибутковість та ділову активність корпорацій. Тому реалізація принципів фінансового управління на практиці має враховуватись при розробці фінансової політики та організації системи управління фінансами корпорації [4, с. 101].

Фінансовий контроль є найефективнішим та найдієвішим механізмом. На підприємстві має проводитися попередній, поточний та подальший фінансовий контроль. Зокрема, одним із найважливіших способів фінансового контролю є проведення аудиторських перевірок. Внутрішній фінансовий контроль здійснюють бухгалтерські служби та служби внутрішнього аудиту. У великих компаніях завжди є служба внутрішнього аудиту, більше, економічно розвинених країнах створено звані інститути внутрішніх аудиторів. Зовнішній фінансовий контроль здійснюють компетентні державні органи, органи місцевого самоврядування, банки та аудиторські організації.

Отже, створення дієвої системи фінансового контролю нашої країні зізнається як об'єктивна необхідність [21]. Ефективна система сприятиме фінансовій безпеці держави, бо дотримання законності у фінансовій сфері не є самоціллю, а підставою для створення суворої системи безперервного надходження до бюджету державних доходів.

Предметом фінансової складової діяльності для підприємства є:

- фінансові відносини (в рамках цього напряму найбільш пріоритетним вектором діяльності є побудова раціональних схем відносин підприємства з партнерами по бізнесу та з усіма фінансовими інститутами держави як обов'язкових передумов формування її первинних доходів);
- фінансові потоки (під ними пропонується розуміти кошти, які здійснюють чи можуть здійснювати свій рух як фінансові ресурси підприємства у звітному чи плановому періоді з урахуванням сформованих чи прогнозованих умов).

Слід зазначити, що цей аспект передбачає контроль за їх забезпеченням (фінансових потоків) достатності, своєчасності та синхронізації як передумов фінансової рівноваги підприємства, його фінансового благополуччя).

Можливі напрями фінансової діяльності організації з метою впливу на фінансові відносини та фінансові потоки прийнято представляти трьома укрупненими групами [43, с. 55-58]:

- фінансове планування;
- оперативно-управлінська робота;
- контрольна-аналітична робота

Доречним є докладніше охарактеризувати кожен із зазначених напрямів.

Фінансове планування – це процес обґрунтування потреби підприємства у фінансових ресурсах та його збалансування з можливими джерелами покриття. Головною метою фінансового планування є своєчасне та повне фінансове забезпечення реалізації намічених підприємством економічних та виробничих програм, а також максимізація обсягів одержуваного прибутку. Значення

фінансового планування для суб'єкта господарювання полягає в наступному [37, с. 67]:

- виділення вироблених стратегічних цілей у форму конкретних фінансових показників;
- забезпечення фінансовими ресурсами закладені у виробничому плані економічні пропорції розвитку;
- надання можливості визначення життєздатності проекту підприємства в умовах конкуренції.

Планування пов'язане, з одного боку, із запобіганням помилкових дій у галузі фінансів, з іншого боку,

- із зменшенням кількості невикористаних можливостей. Практика господарювання за умов ринкової економіки виробляє певні підходи до планування розвитку окремо взятого підприємства на користь його власників і з урахуванням реальної обстановки над ринком.

Оперативно-управлінська робота у сфері фінансів підприємства передбачає постійний моніторинг кількісних та якісних характеристик його фінансових відносин та фінансових потоків. Основною метою оперативно-управлінської роботи є постійний позитивний вплив на результативність будь-якої фінансової угоди та господарської операції, що здійснюється підприємством, та підтримання його ділової репутації на належному рівні. Досягненню цієї мети сприяє вирішення наступних завдань, кожне з яких є елементом фінансової тактики [28, с. 68]:

- забезпечення своєчасних платежів підприємства до бюджету, цільові бюджетні та позабюджетні фонди держави, своєчасності її розрахунків із постачальниками сировини, палива, енергії, що є найпершими ознаками її платоспроможності;
- вивчення ринкової кон'юнктури, кривих попиту та пропозиції – об'єктивної основи прийняття обґрунтованих маркетингових та цінових рішень;

- забезпечення прискорення обертання оборотного капіталу – найважливішого способу зниження поточних фінансових потреб підприємства тощо.

Контрольно-аналітична робота має на меті об'єктивну оцінку економічної ефективності, рентабельності та доцільності кожної угоди та господарської операції підприємства. Контролю та аналізу підлягає вся їхня технологія: від перевірки законності відповідності діючим фінансовим інструкціям, до з'ясування їхнього впливу на імідж та ділову репутацію підприємства. Інакше кажучи, контрольно-аналітична робота.

Отже, аналіз особливостей фінансової діяльності корпорацій показав, що це специфічна діяльність, спрямована на своєчасне та повне забезпечення підприємства фінансовими ресурсами для задоволення його відтворювальних потреб, активної інвестиційної діяльності та виконання всіх фінансових зобов'язань. Ключову роль при здійсненні фінансової діяльності відіграють такі аспекти господарювання як фінансове планування (надає вплив на всі сторони діяльності суб'єкта господарювання за допомогою вибору об'єктів фінансування, напряму фінансових коштів та сприяє раціональному використанню матеріальних, трудових та фінансових ресурсів).

1.2. Роль, завдання та методи діагностики фінансової діяльності корпорацій

У сучасних умовах забезпечення ефективного функціонування корпорацій є одним із найактуальніших завдань цього етапу економічного розвитку. Для успішного продовження своєї діяльності корпорації необхідно у процесі функціонування стежити за показниками стабільності фінансового стану. Розумне керівництво має вдаватися до діагностики фінансового стану, загроз фінансової неспроможності та на основі одержаних результатів коригувати тактику функціонування корпорації. Важливим питанням є вибір

ефективного аналітичного інструментарію для отримання найбільш повної та достовірної інформації щодо фінансово-економічної діяльності корпорації.

Діагностика фінансового становища одна з найважливіших характеристик економічної діяльності будь-якого підприємства при прийнятті кваліфікованого вибору управлінських рішень щодо розвитку підприємства. На основі даних, отриманих у процесі проведення діагностики фінансово-економічного стану підприємства, можна аналітично виявити дійсне становище організацій на ринку, встановити характер та причини виявлених відхилень від цієї норми функціонування, виділити вирішальні ділянки фінансово-економічної роботи.

Фінансове становище – найважливіша характеристика економічної діяльності корпорації. Від нього залежить стабільність і ефективність діяльності організації, фінансовий стан визначає потенціал організації у діловому співробітництві, оцінює ступінь гарантованості економічних інтересів організації та її партнерів [36, с. 58-59].

У сучасній вітчизняній економічній літературі фінансовий стан суб'єкта господарювання трактується з різних позицій, при цьому відсутня єдиний методологічний підхід до його визначення, що ускладнює побудову універсальних практичних методик аналізу (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Трактування поняття «фінансовий стан»

Джерело	Характеристика
Лук'янова В.В., Лабунець О.О.	Стан економічного суб'єкта, що характеризується наявністю у нього фінансових ресурсів, забезпеченістю грошовими коштами, необхідними для господарської діяльності, підтримки нормального режиму роботи та життя, здійснення грошових розрахунків з іншими суб'єктами
Гютюнник Ю.М., Дорогань- Писаренко Л.О.	Комплексне поняття, що характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення та використання фінансових ресурсів організації
Книшек О.О., Тарасенко Ю.О.	Платоспроможність підприємств у здатності вчасно задовольняти платіжні вимоги постачальників техніки та матеріалів відповідно до господарських договорів, повертати кредити, виплачувати заробітну плату робітникам та службовцям, вносити платежі до бюджету

Джерело: створено автором за [28; 47]

Загалом під фінансовим станом можна розуміти здатність підприємства фінансувати свою діяльність. Воно характеризується забезпеченістю

фінансовими ресурсами, необхідними для нормального функціонування підприємства, доцільністю їх розміщення та ефективністю використання, фінансовими взаємовідносинами з іншими юридичними та фізичними особами, платоспроможністю та фінансовою стійкістю [23, с. 173].

Фінансовий стан, на думку Тютюнника Ю. М. [47, с. 58], може бути стійким, нестійким та кризовим. Здатність підприємства своєчасно проводити платежі, фінансувати свою діяльність на розширеній основі свідчить про його добрий фінансовий стан. Тому фінансова діяльність фірми має бути спрямована на забезпечення збалансованих потоків надходжень та витрачання коштів, на досягнення раціональних пропорцій власного та позикового капіталу та найбільш ефективно його використання.

Фінансовий стан організації – це комплексне поняття, що характеризується системою показників, що відбивають наявність, розміщення та використання фінансових ресурсів організації. Фінансовий стан є наслідком взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин організації і тому визначається всією сукупністю виробничо-господарських факторів [38, с. 483].

Фінансовий стан обумовлений ступенем виконання фінансового плану та мірою поповнення власних коштів за рахунок прибутку та інших джерел, а також швидкістю обороту виробничих фондів та особливо оборотних коштів». Фінансовий стан проявляється «у платоспроможності підприємств, у здатності вчасно задовольняти платіжні вимоги постачальників техніки та матеріалів відповідно до господарських договорів, повертати кредити, виплачувати заробітну плату робітникам та службовцям, вносити платежі до бюджету» [28, с. 69].

Зі змісту визначення фінансового становища можна зробити наступний основний висновок стосовно того, що фінансове становище підприємства виявляється у: раціональності структури активів і пасивів, тобто коштів підприємства та їх джерел; ефективності використання майна та рентабельності продукції; ступеня його фінансової стійкості; рівні ліквідності та платоспроможності підприємства.

Діагностика фінансово-економічного стану організації тісно пов'язана із фінансово-економічним аналізом. Згідно з позицією Книшек О. О., предметом аналізу фінансово-господарської діяльності організації є причинно-наслідкові зв'язки економічних явищ та процесів, а предметом діагностики є передбачення (на основі проведеного аналізу) та встановлення характеру порушень нормального перебігу економічних процесів на основі типових ознак, характерних лише для даного порушення [23, с. 174].

Основна мета проведення фінансової діагностики – отримання найбільш інформативних показників, що дають точну та об'єктивну ілюстрацію фінансового стану, що дозволяє виявити та оцінити тенденцію зростання економічної стійкості підприємства.

В основному більшість вітчизняних авторів сходяться на думці, що фінансовий стан, як економічна категорія, пов'язаний з характеристикою наявності, структури, розміщення, використання фінансових ресурсів та їх достатністю [17, с. 652]. Однак, при більш детальному розгляді, одностайності немає, і кожен автор має свій підхід. Не претендуючи на охоплення всіх точок зору, представимо деякі найпопулярніші в табл. 1.4.

Таблиця 1.4

Підходи вітчизняних авторів до поняття «аналіз фінансового стану»

Автор	Підходи авторів до поняття аналізу фінансового стану
1	2
Лук'янова В.В., Лабунець О.О.	найважливіша характеристика діяльності організації, що відображає забезпеченість фінансовими ресурсами, доцільність та ефективність їх розміщення та використання, платоспроможність та фінансову стійкість [28].
Павліковський А.М., Повторенко Д.В.	характеристика фінансової конкурентоспроможності підприємства (тобто платоспроможності, кредитоспроможності), використання фінансових ресурсів та капіталу, виконання зобов'язань перед державою та іншими суб'єктами господарювання [37].
Заїчко І.В.	сукупність показників, що відбивають здатність підприємства погасити свої боргові зобов'язання [16].
Аверіна М.Ю.	мета: отримання інформації про можливість заробляти прибуток...; формування інформації про майновий та фінансовий стан, тобто про забезпеченість джерелами отримання прибутку [1].
Косарева І.П., Хохлов М.П.	сукупність показників, що характеризують наявність, розміщення та використання фінансових ресурсів підприємства [25].

Безбородова Т.В.	економічна категорія, що відображає стан капіталу в процесі його кругообігу та здатність суб'єкта до саморозвитку на фіксований момент часу [3].
Юнацький М.О.	фінансове становище підприємства виявляється у співвідношенні структур його активів і пасивів, т. е. засобів підприємства та його джерел [56].

Джерело: створено автором

Зарубіжна практика аналізу фінансового становища іноді ототожнюється з аналізом фінансової звітності чи діяльності підприємства в цілому (табл. 1.5).

Таблиця 1.5

Закордонні наукові школи фінансового аналізу

Школи	Представники	Напрями
Школа емпіричних прагматиків (Empirical Pragmatists School)	Роберт Фуолк	Аналіз показників оборотних коштів, власного обігового капіталу, короткострокової кредиторської заборгованості. Розрахунок за даними бухгалтерської звітності аналітичних коефіцієнтів.
Школа статистичного фінансового аналізу (Ratio Statisticians School)	Олександр Уолл	Розробка нормативних значень показників фінансової звітності у розрізі галузей, підгалузей, груп на основі статистичних методів.
Школа мультиваріантних аналітиків (Multivariate Modelers School)	Джеймс Блісс, Артур Вінакор	Побудова піраміди (системи) фінансових показників та розробка на її основі імітаційних моделей.
Школа аналітиків, зайнятих діагностикою банкрутства компаній (Distress Predictors School)	Едвард Альтман, Вільям Бівер	Проведення аналізу фінансової стійкості компанії, віддаючи перевагу перспективному ретроспективному аналізу. Зроблено перші спроби прогнозування банкрутства
Школа учасників фондового ринку (Capital Marketers School)	Джордж Фостер	цінність звітності полягає у можливості її використання для прогнозування рівня ефективності інвестування.

Джерело: створено автором за [62]

Поняття фінансового становища там, переважно, ототожнюється з фінансовим становищем (financial position), фінансової стійкістю (financial sustainability). Важливими показниками є платоспроможність, окупність витрат і погашення зобов'язань, здатність створювати новий продукт з наявних ресурсів і отримувати при цьому дохід.

В українських та зарубіжних підходах відрізняється також структура аналізу фінансового становища.

У вітчизняній практиці складові аналізу фінансового стану відрізняються в залежності від підходу того чи іншого автора.

На думку Юнацького М.О., це: фінансова незалежність, стійкість, стабільність; ділова активність, оборотність, ефективність використання капіталу; рентабельність, прибутковість, ліквідність; майновий стан [56].

На думку Безбородової Т. В., це: кредитоспроможність; потенційне банкрутство; леверидж; платоспроможність, фінансова незалежність, стійкість, стабільність; структура активів та пасивів; ділова активність, оборотність, ефективність використання капіталу [3, с. 2].

На думку Юрія Е. О. та Руснак Т. В. це: платоспроможність; фінансова незалежність, стабільність; структура активів та пасивів; ділова активність, оборотність, ефективність використання капіталу; ліквідність [57, с. 563].

Якщо розглядати структуру аналізу фінансового стану залежно від підходів зарубіжних авторів, то Д. Стоун, К. Хітчинг виділяють наступні складові аналізу: платоспроможність, структура активів і пасивів, ділова активність, оборотність, ефективність використання капіталу, інвестиції; Брейлі Р., Майєрс С. – фінансова залежність, ліквідність, рентабельність, ринкова активність; Дж. К. Ван Хорн – структура та динаміка майна підприємства, ліквідність, співвідношення грошового потоку та заборгованості, співвідношення власного капіталу та заборгованості, ступінь покриття процентних платежів прибутком.

Таким чином, відмінність вітчизняних та зарубіжних підходів до розуміння суті та структури аналізу фінансового стану націлює користувачів економічної інформації на ретельний вибір методик аналізу, оскільки від них залежить якість зроблених з їх допомогою висновків.

Діагностика фінансового стану підприємства здійснюється для встановлення неплатоспроможності підприємства, а також для того, щоб виробити правильні рішення щодо виходу підприємства з кризового стану, запобігання настанню якого головне завдання забезпечення економічної безпеки підприємства, чим і пояснюється актуальність розгляду теми фінансового стану підприємства в системі економічної безпеки [25, с. 105].

Високий рівень невизначеності та агресії нинішньої економічної системи сприяє виникненню зовнішніх та внутрішніх загроз, що негативно впливають на розвиток підприємств. Ця причина змушує керівництво звернути особливу увагу на питання, пов'язані з обслуговуванням та керуванням їх економічною безпекою.

Також високий рівень загроз економічній безпеці можна пояснити тим, що на сьогодні не всі керівники підприємств готові повною мірою оцінити необхідність створення надійної системи економічної безпеки, внаслідок чого зазнають фінансових втрат при настанні непередбачених ситуацій. Результат такої діяльності може призвести до банкрутства та ліквідації підприємства, тому необхідно постійно відстежувати ситуацію, що склалася, та проводити моніторинг щодо мінімізації ступеня ризику настання тієї чи іншої події, а відповідно і підвищення ефективності його діяльності.

Основні завдання діагностики полягають у визначенні заходів, спрямованих на об'єднання всіх елементів систем організації, способів їх реалізації.

Методи фінансового діагностування – це система базових категорій, наукового інструментарію та принципів дослідження фінансового стану підприємства.

Для проведення фінансової діагностики використовуються такі інструменти:

- використання даних фінансової звітності;
- горизонтальний та вертикальний види аналізу фінансової звітності;
- використання фінансових показників (абсолютних і відносних);
- трендовий аналіз.

При виборі аналітичних показників необхідно дотримуватися низки вимог:

- показники повинні мати однакову спрямованість;
- коефіцієнти повинні розраховуватися за даними фінансової звітності;

- можливість проведення рейтингової оцінки суб'єкта господарювання [21, с. 110-111].

Результатом проведення діагностики фінансового стану мають стати відповіді на такі питання:

1. Як змінився стан підприємства порівняно з попереднім періодом?
2. Наскільки успішно підприємство працює порівняно з конкурентами?
3. Які резерви має підприємство для поліпшення свого фінансового стану?
4. Які заходи необхідно включити у фінансовий план для поліпшення фінансового стану підприємства?

Для отримання оціночних показників необхідно проводити діагностику підприємства з певною періодичністю: один раз на рік при підготовці річного звіту з використанням усіх інструментів фінансової діагностики: щомісяця (моніторинг), при якому здійснюється контроль показників, що характеризують оперативні результати діяльності.

Для проведення діагностики фінансового стану економічного суб'єкта можуть бути використані такі методики:

1. Якісні методики діагностики фінансового стану, що включають проведення вертикального та горизонтального аналізу, аналізу ліквідності балансу, а також використання формалізованих анкетних схем. Як недолік можна назвати те, що якісні методики істотно обмежені за умов сильної інфляції економіки.

3. Трансформаційні методики діагностики фінансового стану, які спрямовані переважно на перетворення звітності на більш зручний для сприйняття вид за рахунок агрегування статей, трансформації відповідно до МСФЗ тощо. Однак, дані методики також досить складно використовувати для підготовки конкретних висновків і рекомендацій, так як використовувані методи в основному використовуються тільки для забезпечення сумісності даних різних звітних періодів.

Залежно від цілей проведення діагностичного аналізу можна виділити такі його види:

- експрес-діагностика;
- комплексна діагностика фінансово-економічного стану;
- діагностика банкрутства.

Експрес-діагностика передбачає безперервний аналіз поточної господарської діяльності. Метою цього виду діагностики є виявлення проблем, пов'язаних з управлінням та економічними ресурсами підприємства. Дані, отримані в процесі експрес-діагностики, мають попередні результати, а висновки є імовірними. Основною проблемою проведення цієї діагностики є вибір фінансових показників як за кількістю, так і за складом.

Комплексна діагностика за отриманими даними експрес-діагностики та як самостійне дослідження дозволяє визначити поточний стан підприємства, оцінити його інноваційний потенціал, а також детально вивчити проблеми та виявити причини їх виникнення. Даний вид діагностики більш точно оцінює багато аспектів фінансової діяльності, але на її реалізацію витрачається багато часу.

Діагностика банкрутства дозволяє спрогнозувати кризову ситуацію до очевидної появи. Для діагностики ймовірності банкрутства використовуються кілька підходів (офіційні методики, авторські методики вітчизняних та зарубіжних фахівців), що ґрунтуються на застосуванні:

- трендового аналізу широкої системи критеріїв та ознак;
- обмеженого кола показників;
- інтегральних показників;
- факторних регресійних та дискримінантних моделей.

Вагомим плюсом у проведенні діагностики фінансового стану підприємства є використання як складних динамічних моделей (економіка країни, окрема галузь, конкретна організація), так і окремих елементів систем (фінансовий результат діяльності підприємства, основні бізнес-процеси) [43 с 59].

Необхідно проводити постійний моніторинг настання тих чи інших ризиків та загроз, розробляти заходи щодо їх зниження. Такі заходи неодмінно призведуть до фінансової стійкості підприємства, дозволять зміцнити позиції за умов конкурентної боротьби та забезпечать безперервне і безперебійне функціонування виробничого процесу загалом.

Огляд спеціальної наукової літератури, присвяченої проведенню діагностики фінансового стану підприємства та методикам оцінки, дозволив виділити низку наступних проблем;

- відсутні загальноприйнята система показників фінансової діагностики стану підприємства;

- кількість показників, запропонованих для аналізу діагностики фінансового стану, у різних методиках значно відрізняється: кількість таких показників може сягати п'ятдесяти, проте при аналізі фінансового стану важливо враховувати якісний зміст показників, їх здатність розкрити рівень та динаміку фінансового стану, виявити проблеми у фінансово-господарську діяльність, а чи не кількість аналізованих коефіцієнтів;

- у більшості методик відсутній поділ показників на узагальнюючі, що дозволяють провести експрес-діагностику, та приватні, що дають можливість проведення деталізованої оцінки фінансового стану;

- не всі показники мають свої нормативи для порівняння, крім того, найчастіше відсутнє обґрунтування розрахунку нормативів [23, с. 178].

У показниках фінансової діяльності відображається загальна ефективність діяльності фірми. Проте спроба розглядати її як самостійну одиницю для більш точної оцінки призводить до розгляду окремих операцій, таких як отримання й погашення кредиту, доходи і витрати, пов'язані з емісією та розміщенням цінних паперів. Це ускладнює отримання цілісної картини операційної діяльності (яка включає дохід, витрати, прибуток) або інвестиційної діяльності (яка включає інвестиції, грошовий потік, чистий грошовий потік). Фінансова діяльність є особливою, оскільки її основне завдання полягає в ефективній мобілізації капіталу для всього бізнесу.

Управління фінансовою діяльністю суттєво пов'язане з управлінням обсягом (величиною) та структурою сукупного капіталу (співвідношенням джерел фінансування) з метою досягнення його оптимального значення (виграшної пропорції між власним та позиковим капіталом, при якій фінансові витрати зводяться до мінімуму). Збільшення частки позикового капіталу свідчить про зростання фінансового ризику, оскільки зменшується здатність відшкодувати борг.

Оскільки кожне джерело фінансування має свою вартість, загальною оцінкою вартості інвестованого в бізнес капіталу є показник середньозваженої вартості капіталу (WACC), який розраховується за допомогою середньої арифметичної зваженої:

$$WACC = \sum w_i c_i \quad (1.1)$$

де w – частка компонента капіталу, (коефіцієнт);

c – ціна компоненти, (%);

n – кількість компонент капіталу.

Ефективність використання сукупного бізнесового капіталу характеризує критерій прибутковості використовуваного капіталу (ROCE), який розраховується як відношення чистого прибутку до середньорічної вартості циркулюючого у бізнесі капіталу:

$$ROCE = PAT/TA \cdot 100\% \quad (1.2)$$

де PAT – чистий прибуток;

TA – середньорічна вартість сукупного капіталу (підсумку балансу).

Основною метою підприємства є збільшення власного капіталу, який представляє суму активів, залишених у власності акціонерів після погашення всіх зобов'язань. Для досягнення цієї мети широко використовується критерій економічної доданої вартості (EVA), також відомий як приріст акціонерного капіталу [14]. Основна ідея полягає у порівнянні вартості капіталу, використаного у бізнесі, з доходністю цього капіталу. Очевидно, що різниця між рентабельністю капіталу (ROCE) та його вартістю (WACC) повинна бути позитивною і максимальною. Якщо цю різницю помножити на обсяг капіталу,

використаного у бізнесі, отримаємо показник економічної доданої вартості (EVA), який представляє приріст акціонерної вартості.

$$EVA = (ROCE - WACC) \cdot Capital \quad (1.3)$$

Основний інтерес власника підприємства спрямований на показник, який був наведений вище, як індикатор зміни його власності. Зростання показника EVA свідчить про збільшення вартості власності, тоді як зниження темпів його зростання викликає занепокоєння, а від'ємне значення вказує на серйозні проблеми, які потребують негайних заходів для виправлення ситуації.

Основною метою кваліфікованого управління є вибір і реалізація такої стратегії, яка дозволить підприємству мати конкурентні переваги і отримувати прибуток, що перевищує середньозважені витрати на капітал. Однак цей прибуток неминуче приверне увагу конкурентів, які з часом зменшать його значення. У відсутності конкурентної переваги, надлишок прибутку буде поступово зменшуватись, і показник його рентабельності спаде до рівня середньозваженої вартості капіталу. В подальшому вартість не буде зростати. Тому завданням управління є пошук нових бізнес-рішень, які забезпечать перевагу над конкурентами [21].

Автори показника EVA не зупинилися лише на його розробці, вони розробили концепцію системи управління, що базується на показнику EVA (EVA - управління на основі створення вартості), яка визначає фактори його зростання та управління ними. Основними логічними принципами цієї концепції є: капітал інвестується з метою отримання прибутку; компанія створена для досягнення цього прибутку, зусилля персоналу спрямовані на збільшення вартості капіталу власників за допомогою системи мотивації.

Ця система фінансового управління надає єдину основу для прийняття рішень персоналом і дозволяє моделювати, відстежувати, втілювати і оцінювати прийняті рішення з однієї ключової перспективи: зростання вартості інвестицій акціонерів. В результаті впровадження цієї системи отримують систему оцінки діяльності компанії, яка найбільш точно відображає результативність, систему управління її ефективністю та стимулювання, що змінює корпоративну культуру організації. Шляхом розкриття компонентів

формули розрахунку показника EVA створюється можливість побудови дерева цілей компанії та розподілу відповідальності за їх досягнення [21].

Ураховуючи значимість створення, зростання та визначення вартості компаній відповідно до основної цінності бізнесу, як для компаній, що фінансують свій розвиток з власних фінансових ресурсів, так і для тих, що привертають кошти на відкритих капіталові ринки, доцільно проводити глибинний аналіз (експертизу, діагностику) бізнесу.

Об'єктами аналізу фінансової діяльності є вартість капіталу компанії (економічна та ринкова додана вартість), ціна та структура капіталу, рівень фінансового ризику, рентабельність та оборотність капіталу, фінансові результати такої діяльності (доходи, витрати, прибутки), рентабельність фінансових інвестицій та дивідендна політика [56].

Таким чином, діагностика фінансової діяльності корпорацій, що представляє комплексний аналіз та оцінку економічних показників їх діяльності має велике значення для виявлення та використання наявних резервів. Проведення комплексного аналізу фінансової діяльності корпорації на всіх рівнях дозволяє визначити кількісні та якісні характеристики ефективності діяльності підприємства та на підставі цього підготувати рекомендації та розробити заходи щодо покращення платоспроможності та фінансової стійкості організації.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОРПОРАЦІЇ «МХП»

2.1. Характеристика фінансово-господарської діяльності корпорації «МХП»

МХП (аббревіатура від англ. MHP) є міжнародною компанією, яка працює у сфері харчових та агротехнологій та ритейлу. Штаб-квартира компанії знаходиться в м. Києві, а її виробничі потужності розташовані в Україні та на Балканах (Perutnina Ptuj Group). МХП має дочірні підприємства, які діють у Великій Британії, Саудівській Аравії, ОАЕ, країнах Балканського півострову та інших країнах ЄС. Згідно з даними Forbes на 2021 рік, МХП займає 8 місце у переліку 100 найбільших приватних компаній України.

Крім того, МХП є власником декількох популярних брендів готової до приготування або готової до вживання продукції, таких як «Наша Ряба», «Апетитна», «Легко!», «Башинський», «LaStrava», «Skott Smeat», «РябChick», «Курка по-домашньому», «Ukrainian Chicken», «Qualiko», «Sultanah», «Assilah», «Kurator», а також мережа франчайзингових магазинів «М'ясомаркет» та шаурменні «Döner Маркет». Структура ПрАТ «МХП» наведена в Додатку А.

МХП експортує свою продукцію до понад 80 країн, а в 2021 році займало друге місце в Європі за обсягом бройлерного поголів'я та входить в ТОП-3 агрохолдингів України. Засновником та CEO компанії є Юрій Косюк, а до складу ради директорів входять управлінці з міжнародним досвідом, такі як Вікторія Капелюшна, Андрій Булах, Д-р Джон Річ.

Розглянемо основні показники діяльності підприємства (за даними балансів та звітів про фінансові результати, що наведені у Додатку Б) в табл. 2.1.

**Основні фінансові показники діяльності підприємства ПрАТ «МХП»
у 2019-2021 рр.**

Показники	2019	2020	2021	Відхилення	
				абсолютне, +,-	відносне, %
1. Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	11141344	9056686	8253240	-2888104	-25,92
2. Середньорічна кількість працюючих, чол.	3057	4096	4216	1159	37,91
3. Об'єм реалізованої продукції, тис. грн.	36852545	35973856	45996975	9144430	24,81
4. Прибуток від реалізації продукції, тис. грн.	7920918	7863790	7040734	-880184	-11,11
5. Чистий прибуток, тис грн	4955056	1846825	1605276	-3349780	-67,60
6. Фондоозброєність тис .грн. / чол..	3644,54	2211,10	1957,60	-1686,94	-46,29
7. Фондовіддача, грн./грн.	3,31	3,97	5,57	2,27	68,49
8. Фондомісткість, грн./грн.	0,30	0,25	0,18	-0,12	-40,65
9. Продуктивність праці, тис грн./осіб	12055,13	8782,68	10910,10	-1145,04	-9,50
10. Рентабельність продукції	21,49	21,86	15,31	-6,19	-28,78
11. Рентабельність основної діяльності	13,45	5,13	3,49	-9,96	-74,04

Джерело: розроблено автором на основі даних ПрАТ «МХП»

Ця таблиця містить показники фінансової діяльності підприємства за три роки – 2019, 2020 та 2021 роки. Проаналізуємо кожен показник окремо: Середньорічна вартість основних засобів зменшилась на 25,92% за рік 2021, порівняно з 2019 роком, що може свідчити про зниження вартості основних засобів або їх знецінення. Середньорічна кількість працюючих збільшилась на 37,91% за рік 2021, порівняно з 2019 роком, що може свідчити про зростання кадрового потенціалу підприємства.

Об'єм реалізованої продукції збільшився на 24,81% за рік 2021, порівняно з 2019 роком, що свідчить про зростання продуктивності підприємства.

Прибуток від реалізації продукції зменшився на 11,11% за рік 2021, порівняно з 2019 роком, що може свідчити про зниження рентабельності підприємства.

Чистий прибуток зменшився на 67,60% за рік 2021, порівняно з 2019 роком, що свідчить про значний збиток підприємства.

Фондоозброєність зменшилась на 46,29% за рік 2021, у порівнянні з 2019

роком, що свідчить про зменшення обсягів інвестицій в основні засоби на одну людину.

Фондовіддача збільшилась на 68,49% за рік 2021, порівняно з 2019 роком, що свідчить про покращення ефективності використання основних засобів.

Зменшення фондомісткості на 40,65% за рік 2021, порівняно з 2019 роком, свідчить про зменшення рівня фінансової стійкості підприємства. Фондомісткість – це показник, що відображає співвідношення власних та залучених коштів у загальному обсязі активів.

У 2019 році компанія мала високу продуктивність праці, оскільки на кожного працівника припадало 12,055 тис. грн. продукції. Однак, в наступному році, цей показник зменшився на 9,5% і становив 8,783 тис. грн. продукції на одного працівника. У 2021 році продуктивність праці знову зросла і склала 10,910 тис. грн. на одного працівника. Рентабельність продукції компанії в 2019 році склала 21,49%, в 2020 році вона зросла до 21,86%, але у 2021 році рентабельність продукції зменшилась до 15,31%. Це означає, що компанія заробляє менше грошей на кожну одиницю продукції, яку вона виробляє. Відхилення рентабельності продукції за 2021 рік, порівняно з 2019 роком, становить -28,78%.

Рентабельність основної діяльності компанії також значно зменшилась. У 2019 році рентабельність склала 13,45%, але у 2020 році вона знизилась до 5,13%. У 2021 році рентабельність діяльності ще більше знизилась і склала 3,49%. Це може свідчити про проблеми з ефективністю діяльності компанії, або про відсутність високомаржинальних продуктів. Відхилення рентабельності основної діяльності за 2021 рік, порівняно з 2019 роком, становить -74,04%.

Розглянемо динаміку складу капіталу ПрАТ «МХП» (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Динаміка структури капіталу за 2019-2021 роки

Показники	2019	2020	2021	Відхилення	
				абсолютне, +,-	відносне, %
1	2	3	4	5	6
1. Пасив балансу всього	32143533	32468784	32221399	77866	0,24
2. Власний капітал	-8671888	-10318581	-11923857	-3251969	37,50

1	2	3	4	5	6
у % до всіх пасивів	-26,98	-31,78	-37,01	-10,03	37,17
2.1. Власні обігові кошти	-22304893	-22179449	-23786578	-1481685	6,64
у % до власного капіталу	257,21	214,95	199,49	-57,72	-22,44
3. Довгострокові та поточні зобов'язання	40815421	42787365	44145256	3329835	8,16
у % до всіх пасивів	126,98	131,78	137,01	10,02737905	7,90
3.2 Кредиторська заборгованість	20274665	8657579	22722856	2448191	12,08
у % до довгострокових та поточних зобов'язань	49,67	20,23	51,47	1,798897078	3,62

Джерело: розроблено автором на основі даних ПрАТ «МХП»

Пасив балансу всього зріс на 0,24% відносно 2019 року.

Власний капітал зменшився на 37,50%, порівняно з 2019 роком, що свідчить про зниження фінансової стійкості компанії.

Власні обігові кошти зменшилися на 22,44% відносно 2019 року. Це може свідчити про те, що компанія не може забезпечити достатню кількість грошових ресурсів для своєї поточної діяльності.

Довгострокові та поточні зобов'язання зросли на 8,16%, порівняно з 2019 роком, що може свідчити про збільшення обсягу боргів компанії. Також зростання довгострокових та поточних зобов'язань свідчить про те, що компанія бере на себе більше фінансових зобов'язань, ніж здатна відшкодувати за короткий час. Це може бути результатом збільшення розміру компанії, розширення її бізнесу, запровадження нових проектів або інших інвестиційних можливостей.

Кредиторська заборгованість зросла на 12,08%, порівняно з 2019 роком, а відносно довгострокових та поточних зобов'язань – на 3,62%. Це може свідчити про збільшення заборгованості компанії перед кредиторами та постачальниками.

Загалом, аналізуючи цю таблицю, можна зробити висновок, що фінансова стійкість компанії знизилась порівняно з 2019 роком. Збільшення зобов'язань і зменшення власного капіталу може свідчити про те, що компанія знаходиться в складному фінансовому становищі.

Далі розглянемо поточні зобов'язання, динаміку яких за 2019-2021 рр. можна простежити в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Показники динаміки поточних зобов'язань ПрАТ «МХП» за 2019-2021 роки, тис грн.

Роки Показник	2019	2020	2021	Відхилення 2020/2019		Відхилення 2021/2020	
				Абс.	Відн	Абс.	Відн
Векселі видані	205543	0	0	-205543	-100,00	0	
Поточна кредиторська заборгованість							
за довгостроковими зобов'язаннями	6086568	1289812	9535634	-4796756	-78,81	8245822	639,30
за товари, роботи, послуги	6615953	648721	1646557	-5967232	-90,19	997836	153,82
розрахунками з бюджетом	4541	14312	13606	9771	215,17	-706	-4,93
розрахунками зі страхування	27993	13540	38007	-14453	-51,63	24467	180,70
розрахунками з оплати праці	35730	45731	58968	10001	27,99	13237	28,95
за одержаними авансами	7298000	6645126	11429747	-652874	-8,95	4784621	72,00
з учасниками	337	337	337	0	0,00	0	0,00
Поточні забезпечення	92036	107872	117365	15836	17,21	9493	8,80
Інші поточні зобов'язання	9551832	15605122	12106946	6053290	63,37	-3498176	-22,42
Разом	29918533	24370573	34947167	-5547960	-18,54	10576594	43,40

Джерело: розроблено автором на основі даних ПрАТ «МХП»

З огляду на табл. 2.3 можна зробити наступні висновки:

Векселі видані в 2019 році, але не були видані в 2020 та 2021 роках. Це може означати, що підприємство змінило свою стратегію фінансування.

Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями у 2019 році зростає на 639,3% відносно 2020 року. Це може свідчити про те, що підприємство отримало нові довгострокові зобов'язання.

Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги у 2020 році зменшилася на 90,19% відносно 2019 року. Це може свідчити про зменшення обсягу операцій з продажу товарів, робіт та послуг. У загальному, згідно з таблицею, поточна кредиторська заборгованість компанії збільшилась з

2019 року на 43,40% в 2021 році. Проте, відбувалися різні зміни в заборгованості за різними видами зобов'язань.

За розрахунками з бюджетом, заборгованість компанії зросла з 4,541 у 2019 році до 14,312 у 2020 році, що є збільшенням на 215,17%. Проте, у 2021 році заборгованість зменшилась до 13,606, що є зниженням на 4,93%, порівняно з показником 2020 року.

За розрахунками зі страхування, заборгованість компанії зросла з 27,993 у 2019 році до 13,540 у 2020 році, що є зменшенням на 51,63%. Проте, у 2021 році заборгованість суттєво зросла до 38,007, що є збільшенням на 180,70%, порівняно з показником 2020 року, що може свідчити про збільшення числа працівників або підвищення заробітної плати.

За одержаними авансами зменшилися на 8,95% відносно 2020 року. Це може свідчити про зменшення обсягу передоплат від клієнтів.

Наступним кроком розглянемо структуру заборгованості за 2019-2021 роки ПрАТ «МХП» (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Показники структури кредиторської заборгованості за 2019-2021 роки ПрАТ «МХП»

Роки Показник	2019	2020	2021	Відхилення	
				2020/2019	2021/2020
Короткострокові кредити банків	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Векселі видані	0,69	0,00	0,00	-0,69	0,00
Поточна кредиторська заборгованість					
за довгостроковими зобов'язаннями	20,34	5,29	27,29	-15,05	21,99
за товари, роботи, послуги	22,11	2,66	4,71	-19,45	2,05
розрахунками з бюджетом	0,02	0,06	0,04	0,04	-0,02
розрахунками зі страхування	0,09	0,06	0,11	-0,04	0,05
розрахунками з оплати праці	0,12	0,19	0,17	0,07	-0,02
за одержаними авансами	24,39	27,27	32,71	2,87	5,44
з учасниками	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Поточні забезпечення	0,31	0,44	0,34	0,14	-0,11
Інші поточні зобов'язання	31,93	64,03	34,64	32,11	-29,39
Разом	100,00	100,00	100,00	0,00	0,00

Джерело: розроблено автором на основі даних ПрАТ «МХП»

Отже, на 2019-2021 рік найбільшу вагу поточних зобов'язань

підприємства займали поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями – 20,34-27,29%%, за 2019-2021 рік збільшуються вага поточної заборгованості за отримані аванси з 24,39% до 32,71%. Таким чином, можна побачити покращення стану управління з покупцями.

Ефективність залучення та використання поточних зобов'язань розглянемо на кредиторській заборгованості. Розглянемо показники, які характеризують управління кредиторською заборгованістю табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Оцінка кредиторської заборгованості за 2019-2021 роки ПрАТ «МХП»

Показники	Формула для розрахунку	Нормативне значення	2019	2020	2021
Кредиторська заборгованість на початок періоду	КЗп	Немає нормативу	16 608 926	20 274 665	8 657 579
Кредиторська заборгованість на кінець періоду	КЗк	Немає нормативу	20274665	8657579	22722856
Середня кредиторська заборгованість	$KЗ = (KЗк + KЗп) / 2$	Немає нормативу	18441795,5	14466122	15690217,5
Собівартість	С		28 931 627	28 110 066	38 956 241
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	$OЗ = \text{Ряд } 2050 \text{ ф}2 / \text{ф}1 (\Sigma(\text{р}1610-1640)\text{гр}3 + \Sigma(\text{р}1610-1640)\text{гр}4) / 2$	Збільшення в динаміці	1,57	1,94	2,48
Строк погашення кредиторської заборгованості (днів)	Тривалість періоду / коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	Зменшення в динаміці	229,47	185,26	145,00
Чистий прибуток	ЧП		4955056	1846825	1605276
Рентабельність	ЧП/С		26,87	12,77	10,23

Джерело: розроблено автором на основі даних ПрАТ «МХП»

Отже, як можна побачити з таблиці 2.3, коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості зріс протягом трьох років з 1,57 до 2,48, що є позитивним сигналом. Це означає, що компанія змогла зменшити свою заборгованість перед постачальниками і збільшити обсяги операцій з ними.

Строк погашення кредиторської заборгованості зменшився з 229,47 днів у

2019 році до 145,00 днів у 2021 році, що є позитивним сигналом. Це означає, що компанія стала швидше погашати свої заборгованості перед постачальниками.

Рентабельність компанії також зменшилася з 2019 до 2021 року, що може бути наслідком зниження чистого прибутку і збільшення витрат. З метою вивчення причин зміни величини та складу власного капіталу за період складемо і розглянемо наступну аналітичну таблицю (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Аналіз власного капіталу ПрАТ «МХП» за 2019-2021 роки

Показники	2019		2020		2021		Відхилення 2021/2019	
	Тис. Грн.	% до підсу мку	Тис. Грн.	% до підсум ку	Тис. Грн.	% до підсум ку	абс	віднос, %
Власний капітал	-8671888	100,00	-10318581	100,00	-11923857	100,00	-3251969	37,50
Зареєстрований капітал	786928	-9,07	786928	-7,63	786928	-6,60	0	0,00
Нерозподілений прибуток	-14736932	169,94	-15434522	149,58	-16168288	135,60	-1431356	9,71
Додатковий капітал	5277608	-60,86	4328505	-41,95	3456995	-28,99	-1820613	-34,50
Інший додатковий капітал	508	-0,01	508	0,00	508	0,00	0	0,00

Джерело: розроблено автором на основі даних ПрАТ «МХП»

Із таблиці 2.6. видно, що власний капітал компанії зменшився від 2019 року до 2021 року на 37,5% або на 3 251 969 тис. грн. Це може бути зумовлено збитковою діяльністю компанії, зменшенням ринкової вартості активів або іншими факторами. Зареєстрований капітал не змінився протягом трьох років і складає 786 928 тис. грн. Нерозподілений прибуток зменшився на 9,71% або на 1 431 356 тис. грн. з 2019 до 2021 року. Це може бути зумовлено збитковою діяльністю компанії та іншими факторами.

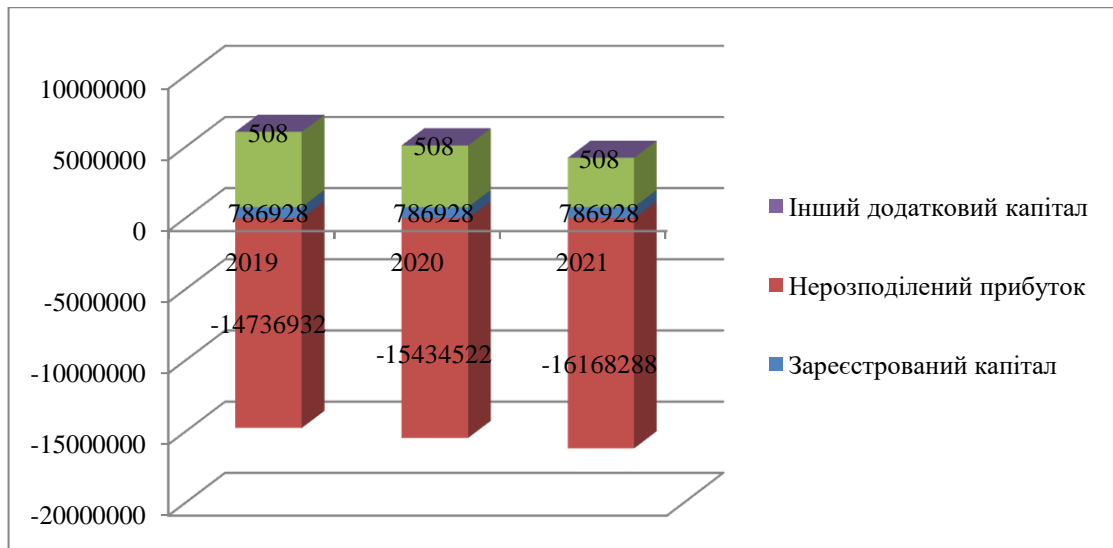

Рис. 2.1. Динаміка власного капіталу ПрАТ «МХП»

Джерело: розроблено автором на основі даних ПрАТ «МХП»

Наступним етапом аналізу проаналізуємо власний капітал за допомогою таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Аналіз власного капіталу ПрАТ «МХП» за 2019-2021 роки

Стаття	Формула розрахунку	2019	2020	2021	Відхилення 2021/2019	
					абс	віднос, %
Валовий прибуток, тис грн., ВП		7920918	7863790	7040734	-880184	-11,11
Величина загального капіталу, тис грн. К		31864072	32306058,5	32345092	481019,5	1,51
Величина чистого прибутку, тис грн		4955056	1846825	1605276	-3349780	-67,60
Величина власного капіталу, тис грн.		-10568711	-9495234,5	-11121219	-552508	5,23
коефіцієнт рентабельності інвестованого капіталу	$R_{IK} = \frac{ВП}{\sum K}$	0,25	0,24	0,22	-0,03	-12,43
Ціна власного капіталу	$C_{BK} = ЧП/ВК$	-0,47	-0,19	-0,14	0,32	

Джерело: розроблено автором на основі даних ПрАТ «МХП»

Як можна побачити з таблиці 2.7, коефіцієнт рентабельності інвестованого капіталу зменшується з кожним роком, а в 2021 році становив 0,22 грн. на кожен вкладений гривню, зменшення склало 12,43%.

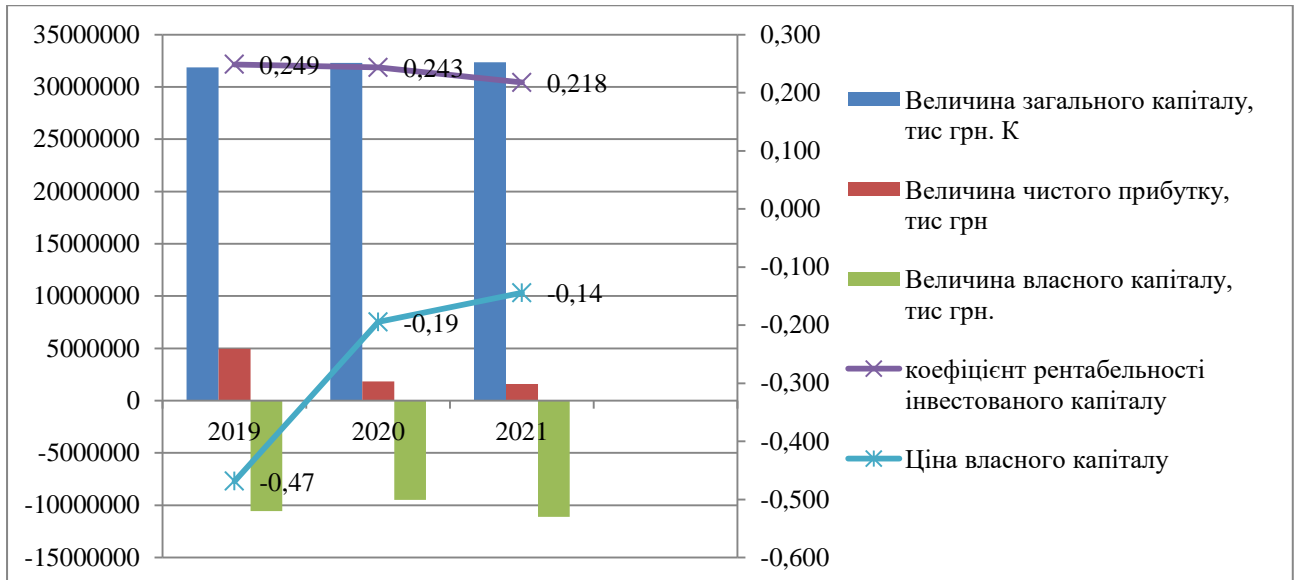

Рис. 2.2. Коефіцієнти використання капіталу

Джерело: розроблено автором на основі даних ПрАТ «МХП»

За період з 2019 по 2021 рік, коефіцієнт рентабельності інвестованого капіталу зменшився на 0,03, що свідчить про зниження доходності капіталу компанії відносно інвестованої в неї суми. Також, ціна власного капіталу зменшилась з -0,47 у 2019 році до -0,14 у 2021 році. Це може свідчити про те, що інвестори менше оцінюють вартість компанії в порівнянні зі затраченою на неї сумою. Оскільки ці показники є ключовими для оцінки фінансового стану компанії, то їх зниження може бути негативним сигналом для інвесторів та партнерів, що може призвести до скорочення інвестицій та зниження довіри до компанії.

Таким чином, аналіз фінансово-господарської діяльності показав, що фінансова стійкість компанії знизилась, порівняно з 2019 роком. Збільшення зобов'язань і зменшення власного капіталу може свідчити про те, що компанія знаходиться в складному фінансовому становищі. Рентабельність продукції компанії в 2019 році склала 21,49%, в 2020 році вона зросла до 21,86%, але у 2021 році рентабельність продукції зменшилась до 15,31%. Це означає, що компанія заробляє менше грошей на кожен одиницю продукції, яку вона виробляє. Рентабельність основної діяльності компанії також значно зменшилась. У 2019 році рентабельність склала 13,45%, але у 2020 році вона знизилась до 5,13%. У 2021 році рентабельність діяльності ще більше знизилась

і склала 3,49%. Це може свідчити про проблеми з ефективністю діяльності компанії, або про відсутність високомаржинальних продуктів. Відхилення рентабельності основної діяльності за 2021 рік, порівняно з 2019 роком становить -74,04%.

2.2. Обґрунтування форм і методів діагностики фінансової діяльності у корпорації «МХП»

У загальному плані методика аналізу фінансового стану призначена для формування достовірної оцінки наявних фінансових ресурсів, їх розміщення та використання у процесі фінансової діяльності, виявлення ресурсів мобілізації та покращення фінансового стану. І тому у процесі проведення аналітичних процесів використовують стандартні методи читання бухгалтерської (фінансової) звітності. До них відносяться [37, с. 69]:

- горизонтальний (тимчасовий) аналіз – порівняння кожної позиції з попереднім періодом, що дозволяє визначити закономірності зміни окремих статей звітності чи груп. Основою аналізу є визначення базисних темпів зростання статей балансу чи звіту про фінансові результати;

- вертикальний (структурний) аналіз – визначення структурних елементів ключових показників звітності та ступеня впливу таких елементів на загальний результат. Основою аналізу є виявлення динаміки структурних елементів, що дозволяє надалі здійснювати прогноз зсувів майнового стану, склад засобів господарювання та джерел покриття;

- трендовий аналіз – визначення тренду з урахуванням зміни кожної позиції звітності за низку попередніх років, тобто визначення головної тенденції розвитку показника, очищеної від випадкових впливів та індивідуальних особливостей окремих періодів. З допомогою тренду формують можливі значення показників у майбутньому, отже, ведеться перспективний прогнозний аналіз;

- аналіз відносних показників (коефіцієнтів) – розрахунок фінансових коефіцієнтів – аналіз та інтерпретація фінансової звітності за допомогою набору фінансових показників (коефіцієнтів);

- порівняльний (просторовий) аналіз – поєднує як внутрішньогосподарський аналіз зведених показників звітності за окремими показниками підприємства, підрозділів, цехів, так і міжгосподарський аналіз показників даного підприємства з показниками конкурентів, із середньо-галузевими та середніми загальноекономічними даними;

- факторний аналіз – виявлення причин та ступеня впливу переділених факторів на зміну результативного показника з використанням детермінованих та стохастичних прийомів дослідження. При цьому виділяють прямий факторний аналіз (власне аналіз) – поділ результативного показника на окремі елементи – та зворотний (синтез) – з'єднання елементів у загальний результативний показник.

У загальному вигляді методику аналізу фінансового стану підприємства можна відобразити, як представлено на рис. 2.3.

Перший етап аналізу дозволяє визначити наявні фінансові ресурси, оцінити ефективність їх розміщення та використання. І тому проводять аналіз пасиву балансу як основного джерела формування майна підприємства.

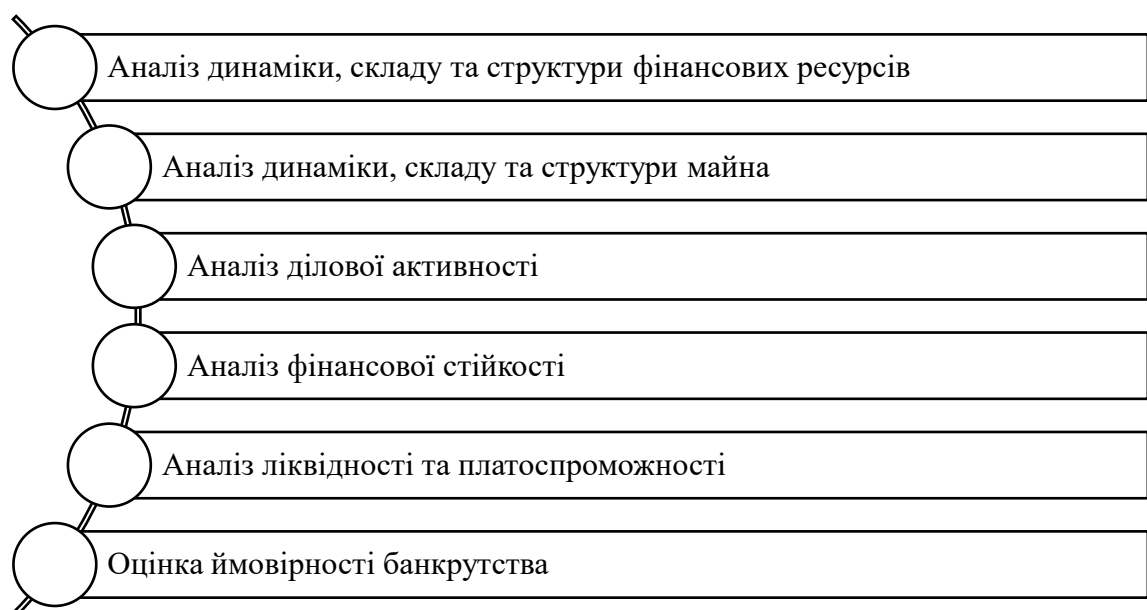

Рис. 2.3. Етапи аналізу фінансового стану підприємства

Джерело: створено автором за [28]

Класифікація пасивів будується за двома ознаками: за тривалістю перебування коштів у обороті (сокам їх погашення) та юридичної власності.

Фінансові ресурси відповідно до першої ознаки поділяються на перманентний капітал та короткострокові зобов'язання, з другою – на власні та позикові (рис. 2.4) [18]. Фінансові ресурси, що тривалий час використовуються в процесі формування активів, що утворюють постійний капітал.

Оцінка динаміки власного та позикового капіталу формується на основі зіставлення темпів зростання основних елементів фінансових ресурсів. Переважне зростання позикового капіталу, що призводить до збільшення його частки у структурі фінансових ресурсів, оцінюється позитивно, за умови, що економічна рентабельність більша за середню відсоткову ставку за користування кредитними ресурсами, тобто якщо ефект фінансового важеля має позитивне значення. В іншому випадку вітається більш інтенсивне зростання власного капіталу, що призводить до підвищення його частки в загальній величині фінансових ресурсів [34, с.161].

Рис. 2.4. Склад фінансових ресурсів за термінами використання

Джерело: створено автором за [23]

Структура фінансових ресурсів оцінюється позитивно, якщо у ній превалює питому вагу капіталу, має меншу ціну. Тим не менш, в умовах значної величини відсотків за користування позиковими коштами організація вважається фінансово незалежною за умови, що не менше 50% припадає на власний капітал, в якому переважає його накопичена частина (нерозподілений прибуток та поповнені за рахунок неї капітал та резерви). Виконання цієї умови

означатиме фінансову незалежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування. Однак слід пам'ятати, що низька частка власного капіталу може бути допустимим фактом у галузях з низькою фондомісткістю, тобто для підприємств, що мають низьке значення частки необоротних активів.

Наступний етап аналізу передбачає аналіз динаміки, складу та структури майна, що показує ефективність використання фінансових ресурсів на підставі доцільності їхнього розміщення в активах. Значення даного етапу аналізу полягає у формуванні обґрунтованої оцінки динаміки активів, їх складу та структури, ступенів та ризику вкладень капіталу них, і навіть у виявленні резервів зростання.

Критерії оцінки складу та структури майна [26]:

- зростання вартості майна не завжди свідчить про збільшення економічного потенціалу організації, оскільки збільшення може відбуватися за неліквідними статтями активу, такими як довгострокова дебіторська заборгованість, наднормативні запаси сировини та матеріалів, готова продукція та товари для перепродажу, що не користується попитом;

- у структурі підприємства виробничої сфери найчастіше переважають необоротні активи, у сфері обігу більшу питому вагу посідає оборотні активи;

- зростання частки необоротних активів свідчить про підвищення рівня фінансової стійкості організації;

- зростання частки оборотних активів створює передумови для прискорення оборотності майна загалом у разі раціональної структури;

- наявність дебіторської заборгованості зі швидким погашенням понад 12 місяців (довгострокової), тим паче зростання їх у абсолютній формі та її частки оцінюється вкрай негативно.

Після формування узагальненої оцінки структури активів та зміни майнового стану підприємства слід вивчити ефективність використання фінансових ресурсів. Дані показники відносяться до оцінки ділової активності, яка проводиться на третьому етапі фінансового аналізу.

Ділова активність характеризує ефективність використання фінансових та господарських ресурсів корпорації у процесі всіх видів діяльності. Її оцінюють

з урахуванням якісних і кількісних показників. Як якісні показники: широта ринку збуту, імідж серед партнерів по бізнесу, наявність товарного знака, відомого поза регіону діяльності, розвинене міжнародне співробітництво тощо. Кількісна оцінка проводиться на базі коефіцієнтів оборотності та може бути проведена за двома напрямками: ступінь виконання плану (встановленого вищою організацією або самостійно) за основними показниками, забезпечення заданих темпів їх зростання та рівень ефективності використання ресурсів комерційної організації [43, с. 58-61].

Метою аналізу третього етапу є формування економічно обґрунтованої оцінки фінансово-економічної віддачі та виявлення резервів її зростання. Завдання аналізу ділової активності [26]:

- вивчення та оцінка тенденції зміни показників ділової активності;
- дослідження впливу основних факторів, що зумовили зміну показників ділової активності, та розрахунок величини їхнього конкретного впливу;
- вивчення впливу показників інтенсивності використання активів та капіталу на фінансовий стан та основні оціночні показники діяльності організації;
- узагальнення результатів аналізу, розробка конкретних заходів щодо залучення до обігу виявлених резервів.

На четвертому етапі проводиться аналіз фінансової стійкості підприємства. Вона характеризує певний ступінь незалежності зовнішніх джерел організації. Оцінка може проводитись на базі відносних та абсолютних показників. При цьому можливі чотири типи фінансової стійкості, які представлені в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Типи фінансової стійкості підприємства

Назва типу	Характеристика типу стійкості
1	2
Абсолютна фінансова стійкість	Характерний надлишок оборотних засобів. Не використовуються позикові кошти, призначені для фінансування запасів
Нормальна фінансова стійкість	Значить, що для формування матеріальних оборотних активів обґрунтовано використовуються як власні, так і залучені джерела

1	2
Нестійкий фінансовий стан	Характерний недолік нормальних джерел фінансування, котрий перекривається іншою кредиторською заборгованістю
Кризовий фінансове стан	Так само як і в третьому типі, але при цьому на відміну від нестійкого стану має місце прострочена аборгованість перед контрагентами

Джерело: створено автором за [28]

З метою конкретизації оцінки фінансової стійкості, отриманої з урахуванням абсолютних показників, розраховують відносні коефіцієнти: коефіцієнт автономії, коефіцієнт забезпеченості підприємства власними обіговими коштами, коефіцієнт забезпеченості запасів власними обіговими коштами, коефіцієнт маневреності власного капіталу, коефіцієнт фінансової стійкості.

Фінансовий стан підприємства з позиції короткострокової перспективи оцінюється показниками ліквідності та платоспроможності, що у найбільш загальному вигляді характеризують, чи може воно своєчасно та в повному обсязі зробити розрахунки за короткостроковими зобов'язаннями перед контрагентами [45, с. 516]. Це – п'ятий етап аналізу.

Під ліквідністю будь-якого активу розуміють здатність його трансформуватися в кошти, а ступінь ліквідності визначається тривалістю часового періоду, протягом якого ця трансформація може бути здійснена. Чим коротший період, тим вища ліквідність цього виду активів. У цьому розумінні будь-які активи, які можна обернути на гроші, є ліквідними [47, с. 112].

Якісно ліквідність характеризується ліквідністю балансу, яка визначається як відповідність коштів певного ступеня ліквідності (готовності до платежу) зобов'язання, строк погашення яких тотожний терміну перетворення активів на грошову форму; кількісно – спеціальними відносними показниками – коефіцієнтами ліквідності [28, с. 68].

Після формування оцінки рівня ліквідності слід оцінити платоспроможність підприємства. Поняття ліквідності та її платоспроможності близькі, але не ідентичні. Платоспроможність залежить від рівня ліквідності.

Основною ознакою платоспроможності є відсутність простроченої заборгованості за короткостроковими зобов'язаннями підприємства. Ліквідне підприємство може бути і неплатоспроможною, якщо має місце нереальна до стягнення дебіторська заборгованість, сировина низької якості і готова продукція або товари, що не користується попитом.

Наступний етап передбачає оцінку ймовірності банкрутства підприємства.

Таким чином, у фінансовому аналізі існують різноманітні методики, що дозволяють оцінити поточний фінансовий стан підприємства та дати прогноз його розвитку. У цьому управлінні фінансовим станом складає основі складання прогнозних значень майбутніх показників.

Ефективність проведеного аналізу фінансового стану підприємства залежить від повноти та якості інформації, що використовується. Спрощений підхід проведення аналізу використовує лише дані бухгалтерської звітності. При цьому звужуються рамки такого аналізу та знижується його результативність, тому що залишаються невивченими фактори, що мають значний вплив на об'єктивну оцінку фінансових результатів та фінансового стану. Такі фактори можуть бути пов'язані з галузевою приналежністю підприємства, зі станом зовнішнього середовища (загальні тенденції розвитку ринку, макроекономічні фактори та інші), а також іншими суттєвими факторами впливу, наприклад, стратегічна спрямованість діяльності, задана засновниками бізнесу та керівним складом. Неврахування таких чинників тягне за собою можливість помилки в оцінці стійкості фінансової діяльності та фінансового стану в цілому.

2.3. Діагностика фінансової діяльності корпорації «МХП» та оцінка її результатів

З метою оцінки фінансової діяльності корпорації «МХП» слід оцінити показники ліквідності та прибутковості (табл. 2.9).

Таблиця 2.9

Показники ліквідності та платоспроможності ПрАТ «МХП» за 2019-2021 роки

Найменування показника	Нормативне значення	2019	2020	2021	Зміна	Темп приросту, %
Власний оборотний (функціонуючий) капітал (ВОК)	> 0	-11408005	-3762657	-14588489	-3180484,00	27,88
Коефіцієнт маневреності функціонуючого капіталу		-0,19	-0,56	-0,11	0,08	-42,90
Коефіцієнт оборотності оборотного капіталу	-	-3,23	-9,56	-3,15	0,08	-2,40
Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності)	2,0-2,5	0,62	0,85	0,58	-0,04	-5,84
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,8-1,5	0,60	0,82	0,57	-0,03	-5,67
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,25-0,3	0,07	0,09	0,04	-0,03	-37,49
Частка оборотних активів в активах п/ва		0,58	0,63	0,63	0,06	9,72
Частка власних оборотних коштів в оборотних активах		-0,62	-0,18	-0,72	-0,10	16,27
Частка виробничих запасів в оборотних активах		0,03	0,02	0,02	0,00	-6,94
Частка власних оборотних коштів у покритті запасів і затрат		-23,56	-7,40	-29,44	-5,88	24,94

Джерело: розроблено автором на основі даних ПрАТ «МХП»

Вартість ВОК зменшилася з -11,408,005 у 2019 році до -14,588,489 у 2021 році. Зміна складає -3180484 тис грн або 27,88% у темпі приросту. Це може свідчити про фінансові труднощі компанії або нездатність управління капіталом в ефективний спосіб.

Значення коефіцієнта маневреності функціонуючого капіталу зменшилося з -0,19 у 2019 році до -0,11 у 2021 році, що свідчить про зростання ризику неспроможності компанії погасити свої поточні зобов'язання. Зміна цього показника складає 0,08 або -42,90% у темпі приросту.

Значення коефіцієнта оборотності оборотного капіталу зменшилося з -3,23 у 2018 році до -3,15 у 2020 році, зі зміною 0,08 або -2,40% у темпі

приросту. Це означає, що компанія обертає свій оборотний капітал меншу кількість разів за рік. Зменшення цього показника може бути пов'язане зі зниженням виробничої активності або нездатністю компанії ефективно використовувати свій оборотний капітал.

Коефіцієнти покриття загальної та швидкої ліквідності підвищилися в 2020 році порівняно з 2019 роком, але знизилися в 2021 році. Значення цих коефіцієнтів в 2021 році є нижчими, ніж в 2019 році, що свідчить про зниження загальної ліквідності підприємства.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності знижується з кожним роком і має найбільше значення в 2019 році. Це може бути поганим знаком, оскільки цей коефіцієнт вказує на те, що підприємство не має достатньо коштів та еквівалентів коштів, щоб задовольнити свої поточні зобов'язання.

Темп приросту кожного з коефіцієнтів знижується з кожним роком, що може бути знаком того, що підприємство зменшує своє фінансове здоров'я.

Отже, загальна картинка з таблиці 2.9 є не надто сприятливою для підприємства, оскільки всі три коефіцієнти знижуються з часом, що свідчить про зниження ліквідності підприємства.

Проведемо дослідження платоспроможності ПрАТ «МХП» на кінець періоду (табл. 2.10.).

Таблиця 2.10

**Оцінка інтегрального показника платоспроможності ПрАТ «МХП»
за 2019-2021 роки**

Показник	2019	2020	2021
Абсолютна платоспроможність, $A_p = A1/P1$	0,07	0,18	0,21
Проміжна платоспроможність, $P_p = (A1+A2)/P1$	0,56	1,66	2,25
Загальна платоспроможність, $Z_p = (A1+A2+A3)/P1$	0,58	1,70	2,30
Інтегральний показник платоспроможності, $I_p = A_p/0,2+P_p/0,5+Z_p/1,0$	2,03	5,93	7,85
Загальний показник платоспроможності щодо всіх зовнішніх зобов'язань, $P_z = (A1+A2+A3)/(P1+P2+P3)$	0,58	0,82	0,95

Джерело: розроблено автором на основі даних ПрАТ «МХП»

Нормативна величина інтегрального показника має значення $<3,0$, що свідчить про недостатність рівня всіх складових його ознак.

Розглянемо ліквідність балансу підприємства ПрАТ «МХП».

Таблиця 2.11

Групування активів ПрАТ «МХП» за їх ліквідністю на кінець періоду за 2019-2021 роки

Актив	2019	2020	2021	Пасив	2019	2020	2021	Платіжний надлишок або нестача		
								2018	2019	2020
A1	2128855	2192462	1861376	П1	29918333	24370573	34947167	-27789478	-22178111	-33085791
A2	15897345	17907099	18001789	П2	0	0	0	15897345	17907099	18001789
A3	484128	508355	495513	П3	10896888,00	18416792,00	9198089,00	-10412760	-17908437	-8702576
A4	13633005	11860868	11862721	П4	-8671888	-10318581	-11923857	22304893	22179449	23786578

Джерело: розроблено автором на основі даних ПрАТ «МХП»

Отже, баланс ПрАТ «МХП» є неліквідним протягом 2019-2021 років, це означає платоспроможність підприємства порушена (табл. 2.12).

Таблиця 2.12

Визначення типу ліквідності ПрАТ «МХП» за 2019-2021 роки

	31.12.2019	31.12.2020	2021
$A_1 \geq P_1$	-	-	-
$A_2 \geq P_2$	+	+	+
$A_3 \geq P_3$	-	-	-
$A_4 < P_4$	-	-	-

Джерело: розроблено автором на основі даних ПрАТ «МХП»

Оцінку фінансової стійкості підприємства доцільно здійснювати поетапно, на підставі комплексу показників (табл. 2.13).

Таблиця 2.13

Коефіцієнти фінансової стійкості ПрАТ «МХП» за 2019-2021 роки

Показники	Нормативне значення	2019	2020	2021	Відхилення	
					Абсолютне, +/-	Відн, %
1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,5-0,8	-0,27	-0,32	-0,37	-0,10	37,17
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	0,2-0,5	1,27	1,32	1,37	0,10	7,90
Коефіцієнт незалежності (2)	1,0-4,0	-0,21	-0,24	-0,27	-0,06	27,13

1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу	0,25-1	-4,71	-4,15	-3,70	1,00	-21,34
Коефіцієнт фінансової залежності	1,25-2,0	-3,71	-3,15	-2,70	1,00	-27,10
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,05-0,10	1,32	0,36	1,22	-0,09	-7,00
Коефіцієнт інвестування	>1,0	-0,64	-0,87	-1,01	-0,37	58,02
Коефіцієнт покриття запасів і затрат власними оборотними коштами	0,6-0,8	-46,07	-43,63	-48,00	-1,93	4,19
Коефіцієнт фінансової стійкості		-0,29	-0,42	-0,34	-0,05	17,71

Джерело: розроблено автором на основі даних ПрАТ «МХП»

За даними, що наведені, можна зробити наступні висновки:

ПрАТ «МХП» зменшує коефіцієнт фінансової незалежності протягом 2019-2021 років. Це свідчить про те, що підприємство стає більш залежним від позикових коштів і може бути менш стійким фінансово.

Коефіцієнт фінансової незалежності залишається нижче рекомендованих значень. Це може свідчити про те, що підприємство все ще має значну залежність від позикових коштів і може бути вразливим до змін в ринкових умовах або погіршенням фінансової ситуації.

Коефіцієнт концентрації залученого капіталу є вище рекомендованих значень. Це означає, що підприємство залежить від зовнішніх кредиторів, а не використовує достатньо власних ресурсів. Це може бути небезпечним, оскільки зовнішні кредитори можуть вимагати високих процентів за позики, що може знизити рентабельність підприємства.

Збільшення коефіцієнта співвідношення залученого і власного капіталу з часом свідчить про те, що підприємство стає менш стійким та залежним від зовнішніх джерел фінансування. Це може бути пов'язано зі зростанням обсягів виробництва або розширенням бізнесу, що вимагає додаткових інвестицій. Однак, якщо підприємство занадто залежить від зовнішніх джерел фінансування, то це може призвести до проблем з поверненням позик та

зменшенням фінансової стабільності в разі зниження попиту на продукцію або зміни ринкових умов.

Коефіцієнт інвестування показує, яка частина необоротних активів фінансується за рахунок власного капіталу підприємства. Значення цього показника за межами рекомендованих значень може свідчити про те, що підприємство використовує значну кількість позикових коштів для фінансування своєї діяльності, що може підвищувати ризик для фінансової стійкості підприємства в разі змін у ринкових умовах. Також може бути важко повернути позичені кошти, що може призвести до проблем зі сплатою відсотків і заборгованості перед кредиторами.

Отже, підприємство повинно продовжувати збільшувати свій коефіцієнт фінансової незалежності та зменшувати залежність від зовнішніх кредиторів, зокрема, шляхом залучення власних ресурсів.

Розглянемо стан фінансової стійкості підприємства у табл. 2.14. Нормальні джерела покриття запасів не покривають суму запасів протягом 2019-2021 років. Тобто тип фінансової стійкості – кризова (табл. 2.14).

Таблиця 2.14

Оцінка типу поточної фінансової стійкості ПрАТ «МХП» за 2019-2021 роки

Показник	2019	2020	2021
1. Наявність власного обігового капіталу для формування запасів – H_1	-8671888	-10318581	-11923857
2. Наявність власного та довгострокового позикового капіталу для формування запасів. – H_2	2225000	8098211	-2725768
3. Наявність власного обігового та довгострокового і короткострокового позикового капіталу для формування запасів. – H_3	32143333	32468784	32221399
4. Запаси. – H_4	484128	508355	495513
5. Надлишок (+), нестача (-) власного обігового капіталу для формування запасів. – E_1	-9156016	-10826936	-12419370
6. Надлишок (+), нестача (-) власного та довгострокового позикового капіталу для формування запасів. – E_2	1740872	7589856	-3221281
7. Надлишок (+), нестача (-) власного оборотного, довгострокового і короткострокового позикового капіталу для формування запасів. – E_3	31659205	31960429	31725886
Тип фінансової стійкості	нестійка	нестійка	кризова

Джерело: розроблено автором на основі даних ПрАТ «МХП»

Розглянемо показники ділової активності підприємства в табл. 2.15.

Таблиця 2.15

Коефіцієнти ділової активності ПрАТ «МХП» за 2019-2021 роки

Показники	2019	2020	2021	Відхилення	
				Абсолютне, +/-	Відн, %
Оборотність власного капіталу	-3,49	-3,79	-4,14	-0,65	18,61
Оборотність активів	1,16	1,11	1,42	0,27	22,96
Оборотність запасів (оборотів)	25,03	56,65	77,61	52,58	210,05
Період обертання запасів, днів	14	6	5	-9,74	-67,75
Коефіцієнт погашення дебіторської заборгованості	0,35	0,44	0,36	0,01	3,41
Оборотність дебіторської заборгованості, оборотів	2,88	2,28	2,78	-0,09	-3,30
Період обертання дебіторської заборгованості, днів	125	158	129	4	3,41
Оборотність кредиторської заборгованості, днів	229	185	145	-84	-36,81
Тривалість операційного циклу, днів	140	164	134	-6	-3,93
Тривалість фінансового циклу, днів	-90	-21	-11	79	-87,81

Джерело: розроблено автором на основі даних ПрАТ «МХП»

Згідно з таблицею 2.15, оборотність власного капіталу зменшилась з -3,49 у 2019 році до -4,14 у 2021 році. Це свідчить про те, що підприємство використовує свій власний капітал менш ефективно. Відхилення цього показника становить -0,65, що є великим за абсолютною величиною та 18,61% за відносною величиною.

Оборотність активів збільшилась з 1,16 у 2019 році до 1,42 у 2021 році. Це свідчить про те, що підприємство ефективніше використовує свої активи. Відхилення цього показника становить 0,27, що є значним за абсолютною величиною та 22,96% за відносною величиною.

Оборотність запасів значно зросла з 25,03 у 2019 році до 77,61 у 2021 році. Це свідчить про те, що підприємство ефективніше використовує свої запаси.

Період обертання запасів значно зменшився з 14 днів у 2019 році до 5 днів у 2021 році. Це свідчить про те, що підприємство ефективніше управляє своїми запасами та зменшує ризик затримки операцій через запаси. Відхилення цього показника становить -9,74 дня або -67,75% від початкового значення.

Період обертання дебіторської заборгованості збільшився з 125 днів у 2019 році до 129 днів у 2021 році. Це свідчить про те, що підприємство не ефективно управляє своєю дебіторською заборгованістю, що може призвести до зменшення ліквідності та збільшення ризику невиконання поточних зобов'язань.

Оборотність кредиторської заборгованості зменшилась з 229 днів в 2019 році до 145 днів в 2021 році. Це означає, що компанія раніше потребувала більше днів, щоб оплатити свої зобов'язання перед кредиторами, але вона змогла скоротити цей термін на 84,48%, що є досить великим покращенням. Це може бути позитивним сигналом для інвесторів, оскільки це може свідчити про більш ефективне використання грошових коштів та зниження ризику прострочення платежів.

У 2020 році тривалість операційного циклу збільшилася до 164 днів, що на 24 днів більше, ніж у 2019 році. Це означає, що компанія зайняла більше часу на виробництво та продаж продукції, що може бути наслідком змін відносин з постачальниками, змін виробничих процесів або змін попиту на продукцію.

У 2021 році тривалість операційного циклу зменшилася до 134 днів, що на 30 днів менше, ніж у 2020 році та на 6 днів менше, ніж у 2019 році. Це може свідчити про оптимізацію виробничих процесів та постачальницьких ланцюгів, що дозволило скоротити час на виробництво та продаж продукції.

Відхилення тривалості операційного циклу від базового рівня (2019 рік) складає -6 днів або -3,93%. Це можна розглядати як позитивний показник, оскільки тривалість операційного циклу зменшилася порівняно з базовим рівнем, що може свідчити про зростання ефективності виробництва

Що стосується показників рентабельності, то за їх допомогою можна оцінити ефективність діяльності підприємства (рис. 2.5).

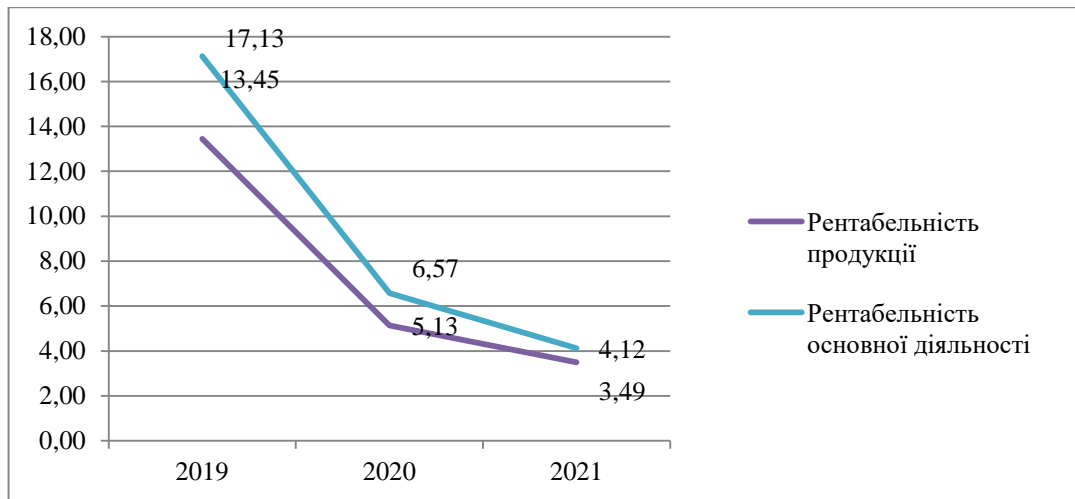

Рис. 2.5. Динаміка показників рентабельності ПрАТ «МХП»

Джерело: розроблено автором на основі даних ПрАТ «МХП»

Протягом 2019-2021 років, ПрАТ «МХП» заробило прибуток. Проте, показники рентабельності поступово знижувалися. У 2019 році прибутковість діяльності становила 17,13%, тоді як у 2021 році вона склала лише 13,45%. Це зменшення рентабельності сталося через зменшення фінансових результатів.

Розглянемо аналіз фінансової діяльності корпорації через аналіз звіту про рух грошових коштів.

Об'єктами аналізу грошових потоків на підприємстві ПрАТ «МХП» є різні види грошових потоків. Проведемо горизонтальний аналіз грошових потоків досліджуваного підприємства. Аналіз грошових потоків полягає в вивченні динаміки обсягу формування вхідних і вихідних грошових потоків підприємства в розрізі окремих джерел, розраховують темпи їхнього зростання і приросту, визначають загальні тенденції зміни їх обсягу, а також у вивченні складу та структури грошових потоків підприємства.

Порівнюючи вхідні та вихідні грошові потоки досліджуваного підприємства, це дає нам можливість проаналізувати чистий грошовий потік. Покажемо динаміку чистого руху грошових потоків від операційної діяльності ПрАТ «МХП» (рис. 2.6).

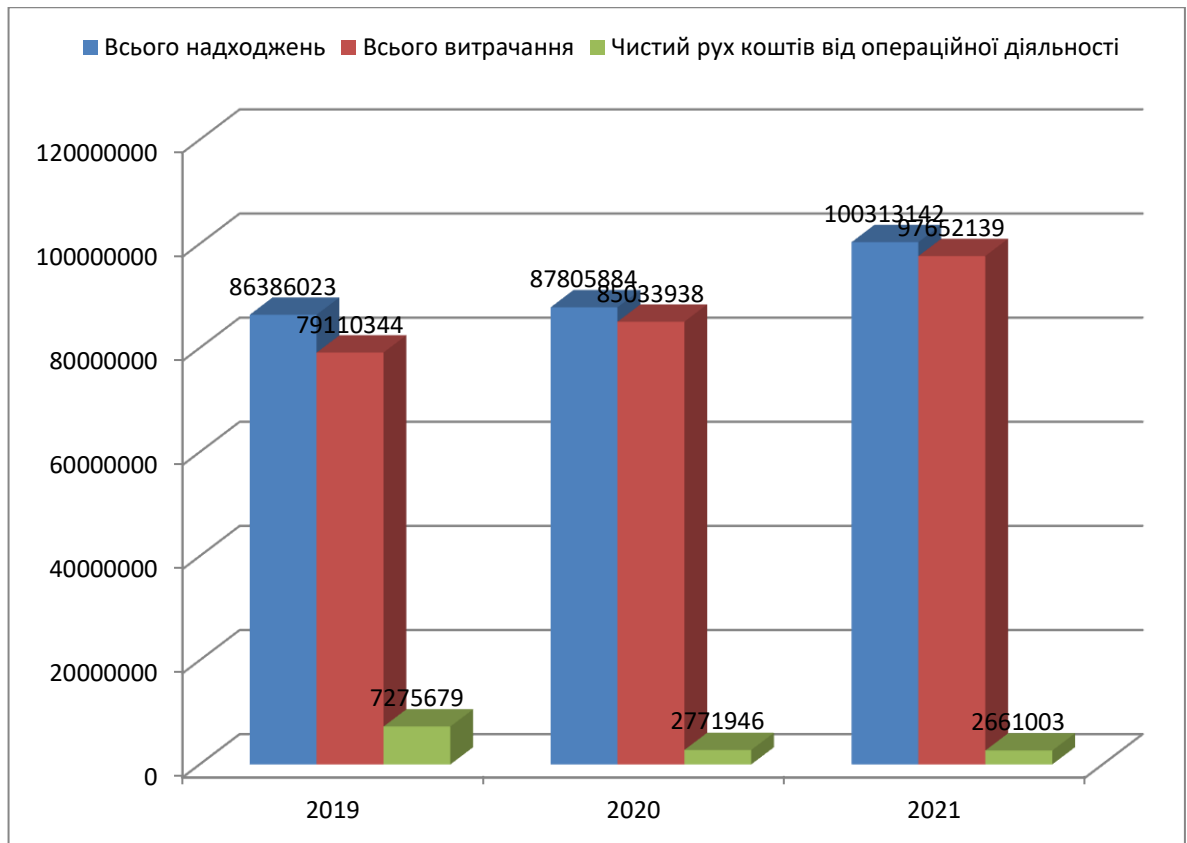

Рис. 2.6. Динаміка чистого руху грошових потоків від операційної діяльності ПрАТ «МХП»

Джерело: розроблено автором на основі даних ПрАТ «МХП»

Отже, з рисунка бачимо, що чистий рух грошових потоків від операційної діяльності має негативну динаміку. У 2019 році його значення складає 7275679 тис. грн., у 2020 – 2711946 тис. грн., у 2021 – 2661003 тис. грн.

Розглянемо рух коштів в результаті інвестиційної діяльності.

Таблиця 2.16

**Показники динаміки грошових коштів у результаті фінансової діяльності
ПрАТ «МХП» у 2019-2021 рр., тис. грн.**

Назва показника	2019	2020	2021	Відхилення 2020/2019		Відхилення 2021/2020	
				Абс., (+/-)	Темп приросту, %	Абс., (+/-)	Темп приросту, %
1	2	3	4	5	6	7	8
Надходження від реалізації необоротних активів	2725751	255358	32692	-2470393	-90,63	-222666	-87,20

1	2	3	4	5	6	7	8
Надходження від реалізації фінансових інвестицій			1925040	0		1925040	
Витрачання на придбання необоротних активів	2112899	754098	1196135	-1358801	-64,31	442037	58,62
Витрачання на придбання фінансових інвестицій	0	100012	2124744	100012		2024732	2024,49
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	612852	-598752	-1363147	-1211604	-197,70	-764395	127,66

Джерело: розроблено автором на основі даних ПрАТ «МХП»

Отже, у 2020-2021 роках досліджуване підприємство мало негативний чистий грошовий потік від фінансової діяльності. Це може свідчити про масштабне оновлення основних фондів підприємства протягом 2020-2021 років та придбання фінансових інвестицій на підприємство.

Далі варто проаналізувати рух коштів від фінансової діяльності досліджуваного підприємства (табл. 2.17).

Таблиця 2.17

**Показники динаміки грошових коштів у результаті фінансової діяльності
ПрАТ «МХП» у 2019-2021 рр., тис. грн.**

Назва показника	2019	2020	2021	Відхилення 2020/2019		Відхилення 2021/2020	
				Абс., (+/-)	Темп прирос- ту, %	Абс., (+/-)	Темп прирос- ту, %
Отримання позик	4829929	1354541	2727432	-3475388	-71,96	1372891	101,35
Погашення позик	9960075	2046139	3009630	-7913936	-79,46	963491	47,09
Витрачання на сплату фінансової оренди			3138			3138	
Витрачання на сплату відсотків	1699886	1576980	1477498	-122906	-7,23	-99482	-6,31
Інші платежі	29649	14556	6688	-15093	-50,91	-7868	-54,05
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	-6859681	-2283134	-1769522	4576547	-66,72	513612	-22,50

Джерело: розроблено автором на основі даних ПрАТ «МХП»

Отже, у 2019-2021 роках досліджуване підприємство мало негативний чистий грошовий потік від фінансової діяльності.

Наступним кроком підсумуємо аналіз грошових потоків досліджуваного підприємства у вигляді таблиці 2.18.

Таблиця 2.18

Показники грошових потоків ПрАТ «МХП» у 2019-2021 рр., тис. грн.

Назва показника	2019	2020	2021	Відхилення 2020/2019		Відхилення 2021/2020	
				Абс., (+/-)	Темп приросту, %	Абс., (+/-)	Темп приросту, %
Чистий рух грошових коштів за звітний період	1028850	-109940	-471666	-1138790	-110,69	-361726	329,02
Залишок коштів на початок року	1071685	2128855	2091999	1057170	98,65	-36856	-1,73
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	-24518	73084	-65830	97602	-398,08	-138914	-190,07
Залишок коштів на кінець року	2076017	2091999	1554503	15982	0,77	-537496	-25,69

Джерело: розроблено автором на основі даних ПрАТ «МХП»

За даними звіту про рух грошових коштів досліджуваного підприємства можемо побачити, що чистий рух коштів у 2021 році зменшився на 329,02%. Отже, протягом аналізованого періоду спостерігається зменшення обсягу чистого грошового потоку досліджуваного підприємства. В основному таке зменшення чистого грошового потоку відбулося за рахунок збільшення активності в сфері інвестиційної діяльності досліджуваного підприємства.

Таким чином, у підсумку варто зазначити, що на досліджуваному підприємстві чистий грошовий потік має негативну динаміку за рахунок ефективного здійснення інвестиційної діяльності. Структура грошових потоків є досить стандартною для виробничого підприємства, яке здійснює масштабну реконструкцію, а саме переважають потоки від операційної діяльності, інвестиційна діяльність від'ємна, а фінансова діяльність представлена надходженням та погашенням позик.

Ефективність руху грошових коштів оцінюється за допомогою показників, які відображають формування чистого грошового потоку (табл. 2.19).

Таблиця 2.19

Аналіз ефективності руху грошових потоків по ПрАТ «МХП» за 2019-2021 роки

№	Найменування показника	2019	2020	2021	Відхилення 2020/ 2019	Відхилення 2021/ 2020	
Вихідні дані							
1	Приток грошових коштів, всього	93941703	89415783	104998306	-4525920	15582523	
2	Приток грошових коштів від операційної діяльності	86386023	87805884	100313142	1419861	12507258	
3	Відтік грошових коштів, всього	92912853	89525723	105469972	-3387130	15944249	
4	Відтік ГК по операційній діяльності	79110344	85033938	97652139	5923594	12618201	
5	Відтік ГК по інвестиційній діяльності	2112899	854110	3320879	-1258789	2466769	
6	Чистий ГП від поточної діяльності	1028850	-109940	-471666	-1138790	-361726	
7	Приток грошових коштів від інвестиційної діяльності	2725751	255358	1957732	-2470393	1702374	
8	Приток грошових коштів від фінансової діяльності	4829929	1354541	2727432	-3475388	1372891	
Розрахунок							
1	Коефіцієнт ліквідності грошового потоку	р. 1 / р. 3 норматив ≥1	1,011	0,999	0,996	-0,012	-0,003
2	Коефіцієнт поточної платоспроможності	р. 2 / р. 4	1,092	1,033	1,027	-0,059	-0,005
3	Достатність ГК для самофінансування	(р. 2 – р. 4) / р. 5	3,443	3,245	0,801	-0,198	-2,444
4	Коефіцієнт ефективності грошових потоків	(р. 1 – р. 3) / р. 3	0,011	-0,001	-0,004	-0,012	-0,003
5	Коефіцієнт рентабельності грошових витрат за операційною (поточною) діяльністю	р. 6 / р. 4	0,013	-0,001	-0,005	-0,014	-0,004
6	Коефіцієнт інвестиційного притоку	р. 7 / (р. 7 + р. 8)	0,361	0,159	0,418	-0,202	0,259
7	Коефіцієнт фінансового притоку	р. 8 / (р. 7 + р. 8)	0,639	0,841	0,582	0,202	-0,259

Джерело: розроблено автором на основі даних ПрАТ «МХП»

Отже, коефіцієнт ліквідності грошового потоку показує, наскільки позитивний грошовий потік покриває відтік грошових коштів. Його норма – більше 1. З таблиці вбачається погіршення ліквідності (0,996) у 2021 році.

Коефіцієнт поточної платоспроможності показує, наскільки надходження від операційної (поточної) діяльності покривають витрати на господарський оборот – за 2021 рік спостерігається погіршення (1,027 проти 1,092 у 2019 році).

Отже, за результатами аналізу можна відзначити недостатню можливість генерувати грошовий потік підприємством.

З метою оцінки якості управління фінансами корпорації «МХП» проведемо оцінку ймовірності банкрутства досліджуваного підприємства.

Умовам діяльності українських підприємств відповідає універсальна дискримінантна функція українського дослідника О.О. Терещенка (табл. 2.20).

Таблиця 2.20

Оцінка фінансового стану за допомогою інтегрального показника

О.О. Терещенка (універсальна дискримінантна функція)

Показник	2019	2020	2021
X1 = Кошти / Зобов'язання	0,052	0,049	0,035
X2 = Валюта балансу / зобов'язання	0,788	0,759	0,730
X3 = Прибуток/ Валюта балансу	0,154	0,057	0,050
X4 = прибуток / виручка від реалізації	0,035	-0,366	-2,724
X5 = Запаси / Виручка від реалізації	0,013	0,014	0,011
X6 = Оборотність основного капіталу	3,308	3,972	5,573
Інтегральний $Z = 1,5 * X1 + 0,08 * X2 + 10 * X3 + 5 * X4 + 0,3 * X5 + 0,1 * X6$	2,192	-0,727	-12,452

Джерело: розроблено автором на основі даних ПрАТ «МХП»

Згідно методики О.О. Терещенко фінансова стійкість ПрАТ «МХП» у 2019 роках стійка, у 2020-2021 році показник менше за нуль, ймовірність банкрутства при відсутності заходів щодо санації, Визначимо ймовірність банкрутства підприємства за моделлю Альтмана (табл. 2.21).

Таблиця 2.21

Прогноз імовірності банкрутства ПрАТ «МХП» за моделлю Альтмана

Показник	2019	2020	2021
1	2	3	4
A– відношення робочого капіталу до загальної вартості активів	-0,355	-0,116	-0,453
B– відношення чистого прибутку до загальної вартості активів	0,154	0,057	0,050
C– відношення прибутку до сплати податків до загальної вартості активів	0,000	0,000	0,000
D– відношення вартості акцій до суми заборгованостей	0,019	0,018	0,018

1	2	3	4
Е– відношення обсягу продажу до загальної вартості активів	1,147	1,108	1,428
$Z = 1,2 \times A + 1,4 \times B + 3,3 \times C + 0,6 \times D + 1,0 \times E$	0,948	1,060	0,965

Джерело: розроблено автором на основі даних ПрАТ «МХП»

Отже, за моделлю Альтмана досліджуване підприємство мало дуже високу ймовірність банкрутства протягом 2019-2021 років та високу ймовірність протягом 2020 року. Розглянемо ймовірність банкрутства за моделлю Спрінгейта (табл. 2.22).

Таблиця 2.22

Прогноз імовірності банкрутства ПрАТ «МХП» за моделлю Спрінгейта

Показник	2019	2020	2021
А– відношення робочого капіталу до загальної вартості активів	-0,355	-0,116	-0,453
В– відношення прибутку до сплати податків та процентів до загальної вартості активів	0,000	0,000	0,000
С– відношення прибутку до сплати податків до короткострокової заборгованості	0,000	0,000	0,000
Д– відношення обсягу продажу до загальної вартості активів	1,147	1,108	1,428
$Z = 1,03 \times A + 3,07 \times B + 0,66 \times C + 0,4 \times D$	0,093	0,324	0,105

Джерело: розроблено автором на основі даних ПрАТ «МХП»

Відтак за моделлю Спрінгейта $Z < 0,862$ досліджуване підприємство є потенційним банкрутом. Таким чином, фінансовий стан досліджуваного підприємства незадовільний. У цілому аналіз підтверджує незадовільний фінансовий стан підприємства, зростання прибутку та рентабельності, проте занепокоєння викликає порушення ліквідності підприємства та зростання витрат, що бажано коригувати у наступних періодах.

РОЗДІЛ 3

СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДІВ ДІАГНОСТИКИ ДІЯЛЬНОСТІ ФІНАНСОВОЇ КОРПОРАЦІЙ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

3.1. Державне регулювання розвитку фінансової діяльності корпорацій

У світовій економіці корпорації стали ключовим елементом прогресу більшості розвинутих країн. Однією з актуальних проблем для України є створення сприятливих умов для розвитку акціонерних товариств, які є основними учасниками корпоративних відносин. Хоча акціонерна форма господарювання потенційно сприяє розвитку капіталу, чинне законодавство України не забезпечує достатнього регулювання діяльності акціонерних товариств, що призводить до численних порушень прав інвесторів та гальмує інвестиційні процеси.

Україна формує новий тип управління, який домінує в країнах з ринковою економікою – корпоративне управління. Великі та середні промислові підприємства зазвичай організовуються відкритими та закритими акціонерними товариствами, що є головним чинником формування корпоративних відносин. Україна відповідно до загальних закономірностей та тенденцій світового ринку стабільно розвиває корпоративні відносини, і корпоративний сектор займає найвагоміше місце в українській економіці, що становить майже 75% ВВП.

Сьогодні національний корпоративний сектор економіки України складається з декількох компонентів. Першим з них є акціонерний сектор, який включає публічні та приватні акціонерні товариства, а також державні акціонерні компанії. Другим елементом є похідний сектор, який включає різноманітні інтеграційні формування, такі як асоціації, корпорації, концерни, холдинги та дочірні підприємства. Неакціонерний корпоративний сектор

включає інші господарські формування та підприємства, які підпадають під визначення корпоративних підприємств згідно з вітчизняним законодавством.

Розвиток системи корпоративного управління в Україні безпосередньо залежить від інституційного середовища в країні та від стадії розвитку ринкових відносин, які наразі перебувають у стадії становлення. Для ефективної корпоративної політики та стратегії розвитку акціонерних товариств і корпоративних структур, які є головною складовою виробничого потенціалу України, необхідно розуміти характер та особливості трансформації системи корпоративних відносин в Україні в контексті світових перетворень. Також необхідно напрацювати напрямки державної стратегії щодо розвитку корпоративного сектора країни загалом.

Держава, будучи найважливішим учасником корпоративних відносин, виконує функції як регулятора організаційно-правових і фінансових відносин, а й активного самостійного гравця фінансового ринку. Наявність державного регулювання дозволяє як вносити ясність і регулювати механізм функціонування корпоративного сектора, а й використовувати можливості корпорацій посилення національної економіки.

Роль держави можна згрупувати в такий спосіб.

1. Регламентування організації корпорації Законодавчі акти держав дають чітке визначення поняття «корпорації», визначають види корпорацій та правила їхніх взаємин.

2. Регулювання фінансових відносин.

Розглянемо докладніше обидва напрями державної регулятивної діяльності. Насамперед у різних країнах різний підхід до визначення корпорації. У США законодавство не дає визначення корпорації. На думку Верховного суду, корпорація є штучним об'єднанням юридичних осіб, яке існує із погляду закону.

Аналогічна ситуація у країнах, де визначення корпорації дає не законодавчий акт, а реалії економіки. Так, у Великій Британії корпораціями прийнято вважати компанії (companies) [6, с. 168], у Франції – товариства та

асоціації. Вітчизняними аналогічними якостями у країнах пострадянського простору наділені акціонерні товариства.

Аналіз законодавства та реалій української економіки свідчить про інший підхід до визначення сутності цих категорій. Згідно зі статтею 120 Господарського Кодексу України, корпорація – це «...договірне об'єднання, створене на основі об'єднання виробничих, наукових та комерційних інтересів об'єднаних підприємств з делегуванням ними окремих повноважень централізованого регулювання діяльності кожного з учасників органам управління корпорації» [19].

В сучасних умовах основними регуляторами діяльності акціонерних товариств є ряд документів, зокрема Закон України «Про акціонерні товариства», Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення ведення бізнесу та залучення інвестицій емітентами цінних паперів», Закон України «Про господарські товариства», Господарський кодекс України, Цивільний кодекс України та інші. Важливо зазначити, що правовий статус багатьох акціонерних товариств визначається також банківським, страховим, інвестиційним, валютним законодавством та законодавством, що регулює професійну діяльність на ринку цінних паперів [18; 19; 30; 34; 43].

Державне регулювання корпоративного сектора здійснюється Комісією в галузі корпоративного управління, а нормативно-правовими актами є Положення про порядок збільшення (зменшення) розміру статутного фонду акціонерного товариства, Положення про порядок реєстрації випуску акцій під час реорганізації товариств та Положення про проведення контролю за реєстрацією акціонерів для участі у загальних зборах акціонерних товариств.

Зміни в цих документах відчутно вплинули на динаміку та розвиток акціонерних товариств. Наприклад, для оцінки ефекту законодавчих змін на розвиток АТ, можна проаналізувати кількість АТ в період з 2013 до 2020 року (рис. 3.1).

Згідно з даними, наведеними на рисунку 3.1, кількість акціонерних товариств (АТ) різко зменшилася у 2016 році на 32,62%, порівняно з 2015

роком, і продовжувала зменшуватися з кожним роком. Серед причин цього можна вказати несприятливі законодавчі зміни, економічну кризу в країні та зміну форми власності АТ на товариства з обмеженою відповідальністю (ТОВ). У 2018-2019 роках зміна кількості АТ була менш помітною: у 2018 році кількість АТ порівняно з 2017 роком зменшилась на 3,26%, а у 2019 році порівняно з 2018 роком – на 2,72%. Це може бути пов'язано зі збитковістю деяких АТ та зміною їх форми власності.

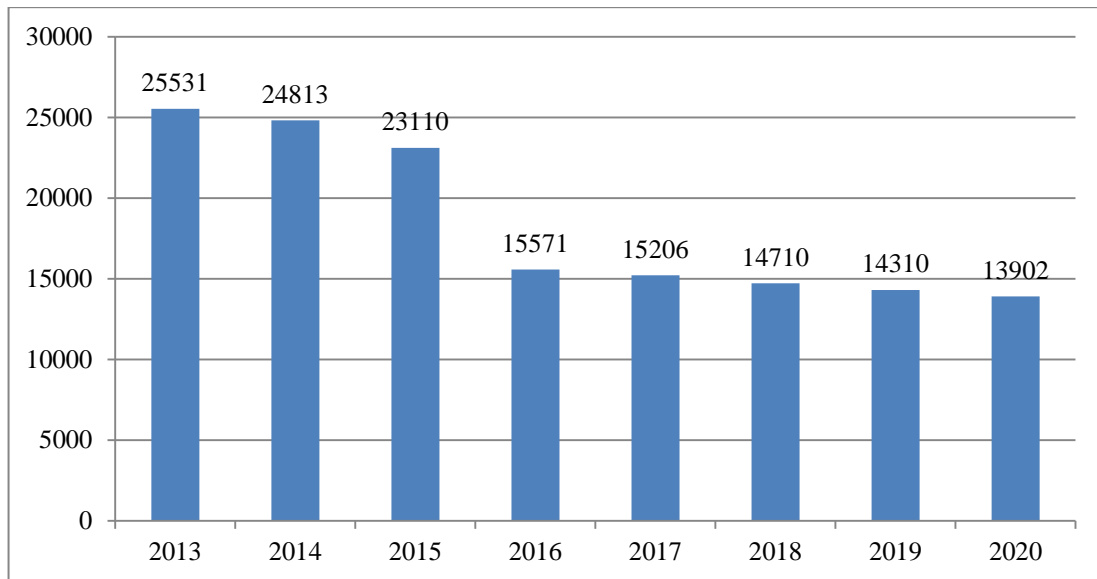

Рис. 3.1. Динаміка кількості акціонерних товариств за 2013-2020 роки

Джерело: розроблено автором на основі [35]

Для того, щоб краще зрозуміти причину зменшення кількості АТ, слід розглянути Закон України «Про акціонерні товариства» зі всіма змінами на поточний період. Зміни до закону стосуються переважно публічних акціонерних товариств (ПАТ), які можуть бути публічними тільки якщо щодо їх акцій здійснено публічну пропозицію або їх акції включені до біржового реєстру. Тому важливо дізнатись, чи зменшилась кількість АТ за рахунок ПАТ чи за рахунок ПрАТ.

З рисунку 3.2 видно, що кількість ПрАТ збільшилася, а кількість ПАТ зменшилася. Це сталося через те, що більшість ПАТ змінили свою форму господарювання на ПрАТ. З початку травня 2016 року процес зміни ПАТ на ПрАТ став значно легшим завдяки положенню, передбаченому пунктом 2 статті 5 Закону України «Про акціонерні товариства»: «Зміна типу товариства з

приватного на публічне або з публічного на приватне не є його перетворенням». Це зробило ПрАТ більш привабливою формою господарювання для акціонерів.

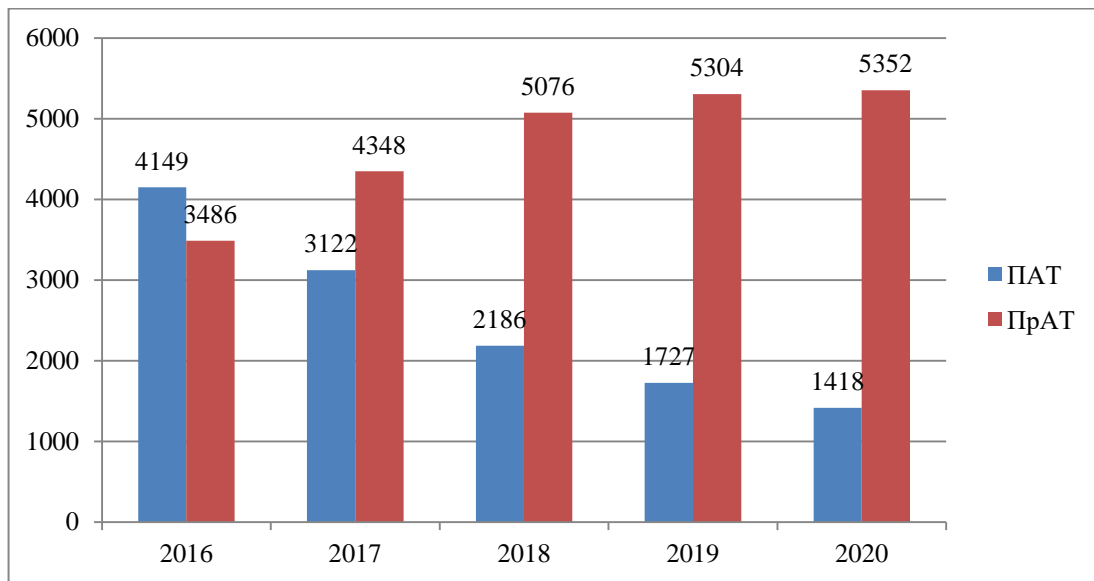

Рис. 3.2. Динаміка кількості видів акціонерних товариств за 2016-2020 роки

Джерело: розроблено автором на основі [35]

Державне регулювання фінансових відносин у корпоративному секторі здійснюються у таких напрямках:

1. Законодавче регламентування величини статутного капіталу.

У регламентування величини статутного капіталу здійснюється законами окремих штатів. Так, окрузі Колумбія та Техас мінімальна величина статутного капіталу становить \$1000, в Оклахомі – \$500. У Канаді таких обмежень немає. [15, с. 84].

Закон України «Про акціонерні товариства» встановлює мінімальний розмір статутного капіталу для акціонерних товариств у розмірі 200 мінімальних заробітних плат, що становить 1340 тис. грн.; для товариств з обмеженою відповідальністю розмір мінімального капіталу не регламентується. [19].

2. Оподаткування результатів діяльності корпорацій.

У світі є різні підходи до оподаткування результатів діяльності корпорацій. В одних країнах стягується податок на діяльність, наприклад, в

Італії застосовується регіональний податок на підприємницьку діяльність, об'єктом оподаткування якого є грошові потоки корпорацій на додану вартість; та корпоративний податок США, який має прогресивну шкалу відсоткових ставок.

Додатковою особливістю є різні ставки податку доходи корпорацій, стягуваних у різних штатах.

У табл. 3.1 представлено порівняльну характеристику підходів до оподаткування результатів діяльності корпорацій.

Таблиця 3.1

Характеристика підходів до оподаткування результатів діяльності корпорацій

Основні показники	США	Україна
Назва податку	Корпоративний податок	Податок на прибуток
Ставка податку, %	15,0-35,0	18,0
Частка у доходах бюджету, %	Близько 30,0	7,3

Джерело: розроблено автором на основі [4]

Слід зазначити особливості адміністрування корпоративного податку США. Так, за перші 50 тис. дол. прибутку корпорація сплачує податок за ставкою 15%, приріст прибутку на 25 тис. дол. зобов'язує корпорацію виплатити додаткові 25% податку. Сума прибутку корпорації, що залишилася, оподатковується за ставкою 34,0%.

При величині прибутку корпорації 100-350 тис. дол. з корпорації додатково стягується 5,0% податку [39, с. 95-100].

3. Пайову участь у державі формуванні статутного капіталу корпорації.

Оскільки корпорація є об'єднанням капіталів, то держава може мати власну частку у статутному капіталі. Частка таких прав коливається від 100% до незначної частки, величина якої не може вважатися контрольним пакетом.

Отже, в Україні недостатньо використовуються переваги акціонерної форми власності, яка може бути корисною для формування капіталу та управління корпораціями. Але виявлено декілька ключових чинників, які гальмують розвиток корпоративного сектора, зокрема:

- неповноцінна приватизація, яка призвела до розпорошення акціонерного капіталу, відсутності соціалізації прав власності та ефективного контролю за діями менеджерів;

- обмежена доступність інформації про внутрішньо корпоративні відносини;

- домінування суб'єктів корпоративного сектору у національній економіці, яке не сприяє необхідним якісним змінам для розвитку сектору;

- недостатній вплив фондового ринку на структуру корпоративного сектору;

- порушення прав акціонерів на виплату дивідендів, обрання органів управління, відчуження активів, підготовку та проведення зборів акціонерів, недобросовісне ведення реєстру акціонерів та поширення процесів рейдерства;

- в Україні існують проблеми, які впливають на корпоративну культуру та управління державними корпоративними правами;

- недостатня координація дій органів державного управління у сфері регулювання корпоративних відносин, конфлікти інтересів між акціонерами та найманими менеджерами, що призводять до витрат та втрат акціонерів. Зокрема, ці конфлікти можуть спричиняти непропорційне зростання зарплат та привілеїв менеджерів, витрати на проведення щорічного зовнішнього аудиту, витрати на проведення додаткових загальних зборів акціонерів з метою обмеження дій менеджерів та витрати на формування та роботу додаткових органів, які обмежують небажані дії менеджерів.

Становлення корпорацій в Україні мало деякі особливості, зокрема, виникнення корпоративних структур не лише шляхом створення нових підприємств, але й шляхом приватизації раніше діючих підприємств. Однак, механічне копіювання організаційно-правових форм підприємств і механізмів їх функціонування з-за кордону без достатнього врахування національних особливостей країни, слабка специфікація прав власності та нерозвиненість традицій підприємницької діяльності. Крім того, були проблеми зі специфікацією прав власності та розвитком традицій підприємницької діяльності, а також нечіткість правової бази [4, с. 100-101].

В економіці України характерною рисою господарських товариств є відсутність належної корпоративної культури, відсутність довгострокового планування та обмеження розкриття корпоративної інформації, а також відсутність сприятливих умов для захисту прав інвесторів. Створення такої моделі стимулює внутрішньо-корпоративні конфлікти та порушення прав дрібних акціонерів. Щоб вирішити ці проблеми, необхідно вдосконалити правове регулювання норм функціонування акціонерного товариства [6, с. 170].

Державне регулювання функціонування корпоративного сектору економіки має давню традицію та здійснюється у всіх країнах. Підходи до здійснення державного регулювання різні, але мета даної діяльності зводиться до підвищення ефективного використання капіталу.

Хоча показники діяльності відкритих акціонерних товариств в Україні постійно покращуються, потенціал корпоративного сектора країни ще не реалізовано в повній мірі. Для подолання фінансової кризи необхідно проводити комплекс заходів, спрямованих на створення сприятливих умов для розвитку корпоративного сектора в економіці України.

3.2. Ключові напрями підвищення ефективності фінансової діагностики корпоративних структур

Оцінка фінансового становища займає певне місце у процесі прийняття управлінських рішень економічного чи фінансового характеру. Саме вона цікава для певних груп користувачів інформації (банки, контрагенти) даного характеру з подальшою метою отримання та формування власної оцінки про господарюючого суб'єкта (підприємства), рівень його кредитоспроможності та потенційної платоспроможності, а також рівень ділової репутації.

Усі представлені аспекти пов'язані з фінансовою безпекою суб'єкта господарювання (підприємства) як наявністю можливості протистояти існуючим і виникаючим загрозам, зниження рівня якої в свою чергу може

призвести до порушення фінансової стійкості, і як наслідок – до ризику прояву банкрутства.

У даному ракурсі фінансова безпека суб'єкта господарювання (підприємства) може бути встановлена у вигляді стану якісного управління фінансовими ресурсами, що зумовлює формування значущих показників, що відповідають за прибуток і рентабельність, структуру капіталу, що у свою чергу відображає його поточне фінансово-господарське становище та подальші перспективи розвитку.

Забезпечення фінансової безпеки суб'єкта господарювання (підприємства) доцільно розглядати як процес, спрямований на зниження прояву ризиків і можливої шкоди від негативного впливу факторів на рівень його економічної безпеки в цілому.

Негативні впливи факторів, що ведуть до прояву ризиків та заподіяння можливого збитку фінансової складової системи економічної безпеки суб'єкта господарювання (підприємства) можна розглядати з точки зору причин, що склали основу прояву:

- дії шкідливого характеру з боку кадрового складу, контрагентів або сторонніх осіб, а також, можливо, виконання неякісної роботи з боку кадрового складу;

- зовнішній сторонній прояв впливу факторів політичного спрямування, економічного, технологічного, що може позначитися на управлінні суб'єктом господарювання (підприємством) виробничою та фінансово-господарською діяльністю.

Відповідно аналіз ключових показників дозволяє виявити їх граничні значення та сформулювати на основі встановлених значень узагальнюючу оцінку фінансового стану суб'єкта господарювання (підприємства) для прийняття ефективних управлінських рішень, спрямованих на формування найкращого результату фінансового характеру та забезпечення фінансової безпеки.

Нині сформовано чимало методик, прийомів для проведення аналізу та формування оцінки фінансового стану господарюючого суб'єкта (підприємства), серед найбільш популярних можна виділити [37, с. 68-71]:

- методичні підходи, основу яких становить певна система коефіцієнтів-індикаторів;
- методичні підходи, основу яких становлять інтегральні показники;
- методичні підходи, основу яких формують системи нерівностей;
- багатовимірні економіко-математичні моделі.

Для отримання більш значущої оцінки на основі показників аналізу фінансового стану суб'єкта господарювання (підприємства) найбільш доцільно використовувати кілька методичних підходів у рамках комплексної діагностики.

Рекомендовані авторами показники для комплексної оцінки фінансового стану суб'єкта господарювання (підприємства), об'єднані у вісім блоків, представлені в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Система показників оцінки фінансового стану суб'єкта господарювання (підприємства)

Найменування	Показники
1	2
1 група: Оцінка капіталу та майна	Абсолютні показники: Вертикальний та горизонтальний аналіз статей балансу Відносні показники: Коефіцієнти обліку та руху основних фондів
2 група: Оцінка типу та загального стану фінансової стійкості	Абсолютні показники: Надлишок або нестача власних оборотних коштів Надлишок або нестача власних довгострокових джерел Надлишок або нестача джерел формування запасів Відносні показники: Коефіцієнти оцінки фінансової стійкості, залежності чи незалежності від позикових фінансових ресурсів
3 група: Оцінка ліквідності та платоспроможності	Абсолютні показники: Співвідношення параметрів оцінки ліквідності балансу за активом та пасивом: $A1 \geq П1$, $A2 \geq П2$, $A3 \geq П3$, $A4 \leq П4$ Відносні показники: Коефіцієнти платоспроможності (абсолютної, поточної, критичної, відновлення/втрати платоспроможності)
4 група: Оцінка ділової активності	Абсолютні показники: Значення фінансових результатів, оцінка репутації. Відносні показники: Коефіцієнти та період оборотності, фінансові цикли
5 група: Оцінка фінансових результатів	Абсолютні показники: Прибуток від продажу, чистий прибуток

1	2
	Відносні показники: рентабельність (продажів, витрат, оборотних та основних фондів, активів, капіталу, власного капіталу), коефіцієнти економічного зростання
6 група: Оцінка потенційного банкрутства	Зарубіжні моделі оцінки (вибір з урахуванням галузевої специфіки) Вітчизняні показники та моделі оцінки (коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт забезпеченості власним оборотним капіталом, коефіцієнт відновлення / втрати платоспроможності, вибір моделей з урахуванням галузевої специфіки)
7 група: Факторний аналіз	Визначення впливу приватних показників на узагальнюючі. Вибір однієї або двох моделей (проблемні групи 2–5)
8 група: Комплексна бальна оцінка	Узагальнені коефіцієнти: Поточної ліквідності, співвідношення позикових і фінансових ресурсів, рентабельність продажів, період оборотності дебіторську заборгованість, частка коштів обсягом продажів; оцінка комплексного ризику (модель Донцової – Никифорової та ін.)

Джерело: розроблено автором на основі [16]

Що стосується перших груп показників оцінки, то її необхідно здійснювати, зіставляючи розрахункове значення з нормативним значенням як базовим, так і загальноприйнятим або ж середнім сформованим по галузі та оцінюючи відхилення в динаміці.

Що ж до групи показників оцінки з урахуванням факторного аналізу, то доцільно використовувати моделі впливу приватних показників – узагальнюючі. Наприклад: приватні показники, такі як зміна коефіцієнта платоспроможності за рахунок поточної діяльності або за рахунок інвестиційної діяльності. Саме за допомогою факторного аналізу можна сформувати оцінку впливу приватних показників на підсумковий результат – показник, виявити резерви зростання.

Група оцінки потенційного банкрутства підприємства повинна включати підбір конкретної моделі оцінки (західної чи вітчизняної), з урахуванням галузевої специфіки підприємства та зіставлення з базовими показниками діагностики фінансового стану (коефіцієнтами поточної ліквідності, забезпеченості власними оборотними засобами, відновлення/втрати платоспроможності). Оцінка може бути сформована як на основі дискримінантних моделей, серед яких можна виділити: моделі Едварда

Альтмана, модель Ж. Депаляна, модель Таффлер, так і на основі сучасних Logit-моделей, найбільш популярні з яких: модель Дж. Ольсона, Хайдаршин і ін. За восьмою групою індикаторів можливе застосування різних методик, заснованих на угрупованні показників, та формування та результати умовних зон ризиків (безпеки), зокрема, методика діагностики фінансового стану (табл. 3.3) з подальшим визначенням типу господарюючого суб'єкта (підприємства) з позиції фінансового стану (фінансової безпеки) за сумою отриманих балів:

- стійке фінансове становище (високий рівень фінансової безпеки) – 17-20 балів;
- стійке фінансове становище, але яке має відхилення за окремими показниками (середній рівень фінансової безпеки) – 14-16 балів;
- нестійке фінансове становище (критичний рівень фінансової безпеки) – 10-13 балів;
- незадовільний (кризовий) фінансовий стан з відсутністю перспектив стабілізації (низький рівень фінансової безпеки) – менше 10 балів.

Таблиця 3.3

Комплексна бальна діагностика фінансового стану (фінансової безпеки) суб'єкта господарювання (підприємства)

п/п	Показники	Формула для розрахунку	Значення та його діапазон			
			Бали			
			1	2	3	4
			4	3	2	1
1	Показник поточної ліквідності	Оборотні активи/Короткострокові зобов'язання	> 2	від 1,5 до 2	від 1 до 1,5	< 1
2	Співвідношення рівня позикових та власних коштів	Позиковий капітал/Власний капітал	> 0,6	від 0,6 до 0,7	від 0,7 до 1	< 1
3	Рентабельність продажів	Чистий прибуток/Обсяг продажів	> 5%	від 1 до 5%	від 0 до 1%	< 0
4	Період оборотності дебіторської заборгованості	Виручка/ Середній залишок дебіторської заборгованості	менше 60 днів	від 60 до 90 днів	від 90 до 150 днів	понад 150 днів
5	Частка коштів у обсязі продажів	Залишок коштів/ Обсяг продажів	> 10%	від 7 до 10%	від 5 до 7%	<5%
Підсумкове значення						

Джерело: розроблено автором на основі [16]

Розглянемо становище корпорації ПрАТ «МХП» на основі таблиці 3.3 (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Показники діагностики фінансового стану (фінансової безпеки) суб'єкта господарювання ПрАТ «МХП»

Показник	2019	2020	2021
Показник поточної ліквідності	0,62	0,85	0,58
Співвідношення рівня позикових та власних коштів	-4,71	-4,15	-3,70
Рентабельність продажів	13,45	5,13	3,49
Період оборотності дебіторської заборгованості	125	158	129
Частка коштів у обсязі продажів	5,78	5,82	3,38

Джерело: розроблено автором на основі даних ПрАТ «МХП»

На основі табл. 3.4 визначимо суму балів в табл. 3.5.

Таблиця 3.5

Комплексна бальна діагностика фінансового стану (фінансової безпеки) суб'єкта господарювання ПрАТ «МХП»

Показник	2019	2020	2021
Показник поточної ліквідності	1	1	1
Співвідношення рівня позикових та власних коштів	1	1	1
Рентабельність продажів	4	4	3
Період оборотності дебіторської заборгованості	2	1	2
Частка коштів у обсязі продажів	2	2	1
Підсумкове значення	10	9	8

Джерело: розроблено автором на основі даних ПрАТ «МХП»

Отже, можна визначити становище ПрАТ «МХП» у 2019 році як нестійке, а у 2020-2021 роках як незадовільний (кризовий) фінансовий стан з відсутністю перспектив стабілізації. Більш того, є тенденція до погіршення фінансового становища підприємства.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного дослідження зробимо такі висновки.

1. Аналіз особливостей фінансової діяльності корпорацій показав, що це специфічна діяльність, спрямована на своєчасне та повне забезпечення підприємства фінансовими ресурсами для задоволення його відтворювальних потреб, активної інвестиційної діяльності та виконання всіх фінансових зобов'язань. Ключову роль при здійсненні фінансової діяльності відіграють такі аспекти господарювання як фінансове планування (надає вплив на всі сторони діяльності суб'єкта господарювання за допомогою вибору об'єктів фінансування, напряму фінансових коштів та сприяє раціональному використанню матеріальних, трудових та фінансових ресурсів).

2. Діагностика фінансової діяльності корпорацій, що представляє комплексний аналіз та оцінку економічних показників їх діяльності, має велике значення для виявлення та використання наявних резервів. Проведення комплексного аналізу фінансової діяльності корпорації на всіх рівнях дозволяє визначити кількісні та якісні характеристики ефективності діяльності підприємства та на підставі цього підготувати рекомендації та розробити заходи щодо покращення платоспроможності та фінансової стійкості організації.

3. Аналіз фінансової діяльності проводився на прикладі ПрАТ «МХП». МХП (аббревіатура від англ. MHP) є міжнародною компанією, яка працює у сфері харчових та агротехнологій та ритейлу. Штаб-квартира компанії знаходиться в Києві, а її виробничі потужності розташовані в Україні та на Балканах (Perutnina Ptuj Group). МХП має дочірні підприємства, які діють у Великій Британії, Саудівській Аравії, ОАЕ, країнах Балканського півострову та інших країнах ЄС. Згідно з даними Forbes на 2021 рік, МХП займає 8 місце у переліку 100 найбільших приватних компаній України.

4. Аналіз фінансово-господарської діяльності показав, що фінансова стійкість компанії знизилась порівняно з 2019 роком. Збільшення зобов'язань і зменшення власного капіталу може свідчити про те, що компанія знаходиться в

складному фінансовому становищі. Рентабельність продукції компанії в 2019 році склала 21,49%, в 2020 році вона зросла до 21,86%, але у 2021 році рентабельність продукції зменшилась до 15,31%. Це означає, що компанія заробляє менше грошей на кожну одиницю продукції, яку вона виробляє.

5. Рентабельність основної діяльності компанії також значно зменшилась. У 2019 році рентабельність склала 13,45%, але у 2020 році вона знизилась до 5,13%. У 2021 році рентабельність діяльності ще більше знизилась і склала 3,49%. Це може свідчити про проблеми з ефективністю діяльності компанії, або про відсутність високомаржинальних продуктів. Відхилення рентабельності основної діяльності за 2021 рік порівняно з 2019 роком становить -74,04%.

6. У фінансовому аналізі існують різноманітні методики, що дозволяють оцінити поточний фінансовий стан підприємства та дати прогноз його розвитку. У цьому управлінні фінансовим станом складає основі складання прогнозних значень майбутніх показників. Ефективність проведеного аналізу фінансового стану підприємства залежить від повноти та якості інформації, що використовується. Спрощений підхід проведення аналізу використовує лише дані бухгалтерської звітності. При цьому звужуються рамки такого аналізу та знижується його результативність, тому що залишаються невивченими фактори, що мають значний вплив на об'єктивну оцінку фінансових результатів та фінансового стану. Такі фактори можуть бути пов'язані з галузевою приналежністю підприємства, зі станом зовнішнього середовища (загальні тенденції розвитку ринку, макроекономічні фактори та інші), а також іншими суттєвими факторами впливу, наприклад, стратегічна спрямованість діяльності, задана засновниками бізнесу та керівним складом. Неврахування таких чинників тягне за собою можливість помилки в оцінці стійкості фінансової діяльності та фінансового стану в цілому.

7. Коефіцієнти покриття загальної та швидкої ліквідності підвищилися в 2020 році порівняно з 2019 роком, але знизилися в 2021 році. Значення цих коефіцієнтів в 2021 році є нижчими, ніж в 2019 році, що свідчить про зниження загальної ліквідності підприємства.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності знижується з кожним роком і має найбільше значення в 2019 році. Це може бути поганим знаком, оскільки цей коефіцієнт вказує на те, що підприємство не має достатньо коштів та еквівалентів коштів, щоб задовольнити свої поточні зобов'язання.

Темп приросту кожного з коефіцієнтів знижується з кожним роком, що може бути знаком того, що підприємство зменшує своє фінансове здоров'я.

Коефіцієнт ліквідності грошового потоку показує, наскільки позитивний грошовий потік покриває відтік грошових коштів. Його норма – більше 1. З таблиці вбачається погіршення ліквідності (0,996) у 2021 році.

Коефіцієнт поточної платоспроможності показує, наскільки надходження від операційної (поточної) діяльності покривають витрати на господарський оборот – за 2021 рік спостерігається погіршення (1,027 проти 1,092 у 2019 році).

Отже, за результатами аналізу можна відзначити недостатню можливість генерувати грошовий потік підприємством.

У цілому аналіз підтверджує незадовільний фінансовий стан підприємства, зростання прибутку та рентабельності, проте занепокоєння викликає порушення ліквідності підприємства та зростання витрат, що бажано коригувати у наступних періодах.

8. Держава відіграє важливу роль у розвитку корпоративного сектора економіки. Щоб забезпечити дотримання законодавства в цій сфері, необхідно провести довгострокову реформу законодавства України, у якій можуть бути визначені наступні напрямки:

- завершення судової реформи та створення незалежної судової системи, яка контролюватиме дотримання законодавства, включаючи корпоративний сектор;

- проведення повноцінної адміністративної реформи, що дозволить адекватно врегулювати функції державного управління та контролю за підприємницькою діяльністю;

- прийняття Цивільного кодексу України як основного закону з приватного права;

- прийняття Закону України «Про акціонерні товариства», який враховуватиме всі аспекти діяльності акціонерних компаній та створить надійну правову основу для формування національного корпоративного законодавства;

- подальший розвиток та консолідація законодавства, спрямованого на забезпечення прозорості, адресності та ефективності використання інформації про корпоративну діяльність саме в корпоративній сфері.

За комплексною діагностикою фінансової безпеки можна визначити становище ПрАТ «МХП» у 2019 році як нестійке, а у 2020-2021 роках – як незадовільний (кризовий) фінансовий стан з відсутністю перспектив стабілізації. Більш того, є тенденція до погіршення фінансового становища підприємства.

Таким чином, представлена комплексна фінансова діагностика господарюючого суб'єкта (підприємства) здійснюється на основі відомостей про фінансові результати, майнове становище та забезпечує оцінку поточного фінансового стану (рівня фінансової безпеки) з виявленням перспектив та напрямків розвитку бізнесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аверіна М. Ю. Аналіз та оцінка фінансового стану підприємства: шляхи покращення. *Актуальні проблеми економіки*. 2012. № 9. С. 92–100.
2. Алескерова Ю.В., Червань О.Г. Управління капіталом підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип. 33. С. 265-271. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/33_2019_ukr/41.pdf
3. Безбородова Т. В. Сутність та необхідність аналізу фінансового стану. *Економіка. Управління. Інновації*. 2014. № 1 (11). С. 1-7.
4. Бершадський А.О., Юрчишена Л.В. Акціонерні товариства: тенденції, проблеми функціонування та дивідендна політика. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2017. № 3. С. 95-102.
5. Варченко О. М., Артимонова І. В., Холоденко Н. І. Оптимізація структури капіталу як інструмент управління вартістю молокопереробних підприємств. *Економіка та управління АПК*. 2021. №1. С. 111-124.
6. Виговський О.І. Договори між акціонерами в міжнародному приватному праві. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2014. № 10. С.167-174.
7. Гарєга О. В. Управління потенціалом фінансово-економічної стійкості торговельних підприємств. Дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04 - економіка та управління підприємствами. Львівський торговельно-економічний університет, 2021. 271 с.
8. Делас В. А. Визначення вартості капіталу вітчизняних підприємств. *Світові тенденції та перспективи розвитку фінансової системи України: зб. матер. X Міжнар. наук.-практ. конференції, 29–30 жовтня 2015 р.* Київський національний університет імені Тараса Шевченка. С. 74 -76;
9. Дмитрук В.О., Максимець Ю.В. Сутність категорії "капітал підприємства" відповідно до сучасних досліджень в цій сфері. *Ефективна економіка*. 2020. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7919>

10. Домбровська С.О. Стратегічні орієнтири управління структурою капіталу підприємства. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2018. № 4. С. 113-119.
11. Дрига С. Г., Міщенко І. Д. Диспропорції в структурі капіталу підприємства та їх вплив на фінансові показники роботи підприємства. *Молодий вчений*. 2017. №8(48). С. 441-445.
12. Дробот Я.В., Туча В.О. Оптимізація структури капіталу промислового підприємства як чинник його ефективного функціонування. *Економічний простір*. 2019. № 150. С. 55-60.
13. Завідна Л. Д. Діагностика фінансового стану підприємства готельного господарства. *Економіка та держава*. 2018. № 4. С. 99–103.
14. Загородна О. М., Серединська В. М. Формування механізму діагностики фінансового стану підприємства. Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні : матеріали V міжнар. наук.-практ. конф. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. С. 233–235.
15. Загороднюк Г.П. Міжнародний досвід: корпоративні договори за англійським правом. *Право України*. 2018. № 10. С. 70-85.
16. Заїчко І. В. Фінансова безпека в системі фінансового управління. Сучасні проблеми і перспективи економічної динаміки: збірник тез доповідей VII Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції молодих учених та студентів (Умань, 19–20 листопада 2020 р.). С. 193–198.
17. Заїчко І. В. Фінансова стійкість підприємств як інструмент реалізації фінансової безпеки. *Молодий вчений*. 2019. № 10. С. 651–656. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-10-74-137>
18. Заїчко І. В., Білошкурська Н. В. Нормативно-правове та методичне підґрунтя визначення рівня забезпечення і регулювання фінансової безпеки підприємств та держави. *Економіка та суспільство*. 2021. № 34. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-34-42>
19. Закон України «Про акціонерні товариства». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/51417#Text>

20. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/348015#Text>

21. Іванченкова Л. В., Долинська О. О. Методологія моніторингу, аналізу и контролю фінансово-економічних результатів підприємств. *Український журнал прикладної економіки*. 2018. Т. 3. № 4. С. 106–117.

22. Квасницька Р., Мрозовський Я. Критеріальні підходи до формування оптимальної структури капіталу підприємства. *Modeling the development of the economic systems*. 2021. № 2. С. 12-18. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mdes_2021_2_4

23. Книшек О. О., Тарасенко Ю. О. Фінансовий аналіз діяльності підприємства в умовах економічної нестабільності. *Економічний простір*. 2018. № 139. С. 171-181.

24. Корбутяк А. Г., Одайська Н. М. Оптимізація структури капіталу підприємства. *Економіка і суспільство*. 2018. №16. С. 375-381.

25. Косарева І. П., Хохлов М. П., Бірюкова В. В. Дослідження теоретичних основ фінансового стану підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2018. № 19. С. 101–106.

26. Купріна Н. М., А. В. Шаталова., К. В. Апостолов., О. В. Бачинська. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства: теоретичний та практичний аспект. *Економіка харчової промисловості*. 2018. Т. 10, Вип. 4. С. 48-57.

27. Лук'янова В. В., Лабунець О. О. Діагностика фінансового стану підприємства та шляхи його поліпшення. *Приазовський економічний вісник*. 2018. № 2(07). С. 66–69.

28. Лук'янова В. В., Лабунець О. О. Діагностика фінансового стану підприємства та шляхи його поліпшення. *Приазовський економічний вісник*. 2018. Вип. 2(07). С. 66–69.

29. Науменкова С. В., Міщенко С. В., Дорофеев Д. А. Світовий досвід інституціоналізації управління інноваційними процесами в банківській системі. *Економічний простір*. 2020. № 163. С. 126 – 132.

30. Носова Є.А. Альтернативні методи оцінки вартості бізнесу. *Формування ринкових відносин України: Збірник наукових праць*. №8 (135). 2012. С 86-90. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2012_8_21.
31. Носова Є.А. Інформаційне забезпечення аналізу фінансового стану підприємств. *Теоретичні та прикладні питання економіки: Збірник наукових праць*. Випуск 27, т. 3. 2012. С. 177-185. URL: http://tppe.econom.univ.kiev.ua/data/2012_27_3/Zb27_3_25.pdf
32. Носова Є.А. Оцінка ліквідності та платоспроможності підприємства. *Вісник Академії праці та соціальних відносин*. 2012. №2. С. 57-64.
33. Носова Є.А. Статистичне забезпечення оцінки фінансового стану підприємств. *Прикладна статистика: проблеми теорії і практики: Збірник наукових праць*. 2012. Випуск 11. С. 254-263.
34. Овчаренко Є. І., Манько І. М., Годящев М. О. Особливості оцінки ділової активності підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип. 13. С. 344–350.
35. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
36. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/>
37. Павліковський А. М., Д. В. Повторенко. Сучасні методи аналізу і прогнозування як інструмент попередження фінансової кризи на підприємстві. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2016. № 2. С. 65-71.
38. Пилипенко О., Іванченко О. Методика аналізу та шляхи поліпшення фінансового стану підприємства. *Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту*. Серія: Економіка і управління. 2015. Вип. 34. С. 480-487.
39. Посикалюк О.О. Механізм примусового продажу акцій squeeze out: досвід ЄС та перспективи впровадження в законодавство України. Проблеми модернізації приватного права в умовах євроінтеграції: збірник наукових праць. За заг. ред. Ю.В. Білоусова; НДІ приватного права і підприємництва імені

академіка Ф.Г. Бурчака НАПрН України, Хмельницький університет управління та права. Хмельницький: ФОП Мельник А.А., 2015. С. 94-102.

40. Про затвердження Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації: наказ Міністерства фінансів України, Фонду державного майна України від 26 січня 2001 року № 49/121.

41. Рак Р.В. Світовий досвід функціонування ринку державних цінних паперів Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України (економіка, право). 2010. №1(48). С. 116 – 122

42. Роганова Г. О., Ярина В. В. Визначення фінансової стратегії підприємства кондитерської промисловості в рамках аналізу його фінансової стійкості. *Бізнес Інформ*. 2021. №2. С. 286-292. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-2-286-292>.

43. Романишин В. О., Бернацька А. О. Фінансова стратегія та її роль у забезпеченні стійкого розвитку підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 2. С. 54–62. DOI: 10.32702/2306-6814.2020.2.54.

44. Сторожук Т.М., Малинич Н.В., Пастух Д.Л. Вплив структури капіталу на фінансову стійкість підприємства. *Економічний вісник*. Серія: Фінанси, облік, оподаткування. 2020. Вип. 5. С. 148—159. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ehsfat_2020_5_16

45. Стригуль Л. С. Економіко-методичне забезпечення оцінки достатності фінансових ресурсів підприємства в сучасних умовах господарювання. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип. 10. С. 516–520. https://doi.org/10.31435/rsglobal_ijite/30062019/6531

46. Томчук О. Ф. Методичні аспекти аналізу позикового капіталу сільськогосподарських підприємств. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. Вип. 27. Ч. 2. С. 76–83.

47. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Полтава: Видавництво ПП «Астроя», 2020. 434 с.

48. Фінанси (теоретичні основи): Підручник. За ред. М.В. Грідчина, В.Б. Захожая, Ю.Л. Субботович, К.М. Тимчишина та ін. К.:МАУП,2002. 280с.
49. Фінанси. Підручник. За ред. І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій, та ін.; за ред. д.е.н., проф. І.О. Лютого. Київ : Видавництво Ліра-К. 2017. 720 с.
50. Фінанси. Практикум. За ред. І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій, Н.А. Плешакова та ін.; за ред. д.е.н., проф. І.О. Лютого. Київ: «ЛІРА-К», 2020. 352 с.
51. Фінансова система України: взаємодія корпоративного та державного секторів. За ред. Т. І. Єфименко, І. О. Лютий, С. С. Гасанов та ін. К.: ДННУ «Акад. фін. управління». 2012. 224 с.
52. Халатур С. М., Бровко Л. І., Моруга Т. О. Методологія оцінки ліквідності та платоспроможності сільськогосподарських підприємств. Економіка та держава. 2017. № 12. С. 56–60.
53. Чемчикаленко Р.А., Коваль Е.В. Особливості формування оптимальної структури капіталу підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. Вип. 22. С. 855-859. URL: <http://globalnational.in.ua/issue>
54. Шкарабан С. І., Корецький Б. М., Ярощук О. В. Діагностика і прогнозування фінансово-господарського розвитку акціонерного товариства: Монографія. Видання 2. Тернопіль: Тайп, 2010. 300 с.
55. Щербань О.Д., Невдачина О.І. Теоретичні аспекти визначення сутності та структури капіталу підприємства. *Приазовський економічний вісник*. 2019. Вип. 3 (14). С. 284-289.
56. Юнацький М. О. Огляд сучасних методів прогнозування фінансового стану підприємства. *Ефективна економіка*. 2018. №4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6232>
57. Юрій Е. О., Руснак Т. В. Шляхи покращення фінансового стану підприємства в сучасних умовах. *Економіка і суспільство*. 2018. № 16. С. 560–565.

58. Demirgüç-Kunta A., Periab M., Tresselc T. The global financial crisis and the capital structure of firms: Was the impact more severe among SMEs and non-listed firms? *Journal of Corporate Finance*. 2020. Vol. 60. <https://doi.org/10.1016/J.JCORPFIN.2019.101514>.

59. Lim S., Macias A., Moeller Th. Intangible assets and capital structure. *Journal of Banking & Finance*. 2020. Vol. 118. <https://doi.org/10.1016/j.jbankfin.2020.105873>.

60. Neves M.E., Serrasqueiro Z., Dias A., Hermano C. Capital structure decisions in a period of economic intervention: Empirical evidence of Portuguese companies with panel data. *International Journal of Accounting & Information Management*. 2020. Vol. 28 No. 3, pp. 465-495. <https://doi.org/10.1108/IJAIM-08-2019-0094>.

61. Panda A. K., Nanda S. Determinants of capital structure; a sector-level analysis for Indian manufacturing firms. *International Journal of Productivity and Performance Management*. 2020. Vol. 69 No. 5, pp. 1033-1060. <https://doi.org/10.1108/IJPPM-12-2018-0451>.

62. Toporkova O. A., Shylo L. A. Analytical support of financial analysis at the railway transport. *Наука та прогрес транспорту*. 2018. № 2 (74). С. 31-43. DOI: 10.15802/stp2018/130581.

63. World Federation of Exchanges. Офіційний сайт. URL: <http://www.world-exchanges.org/home/>

ДОДАТКИ

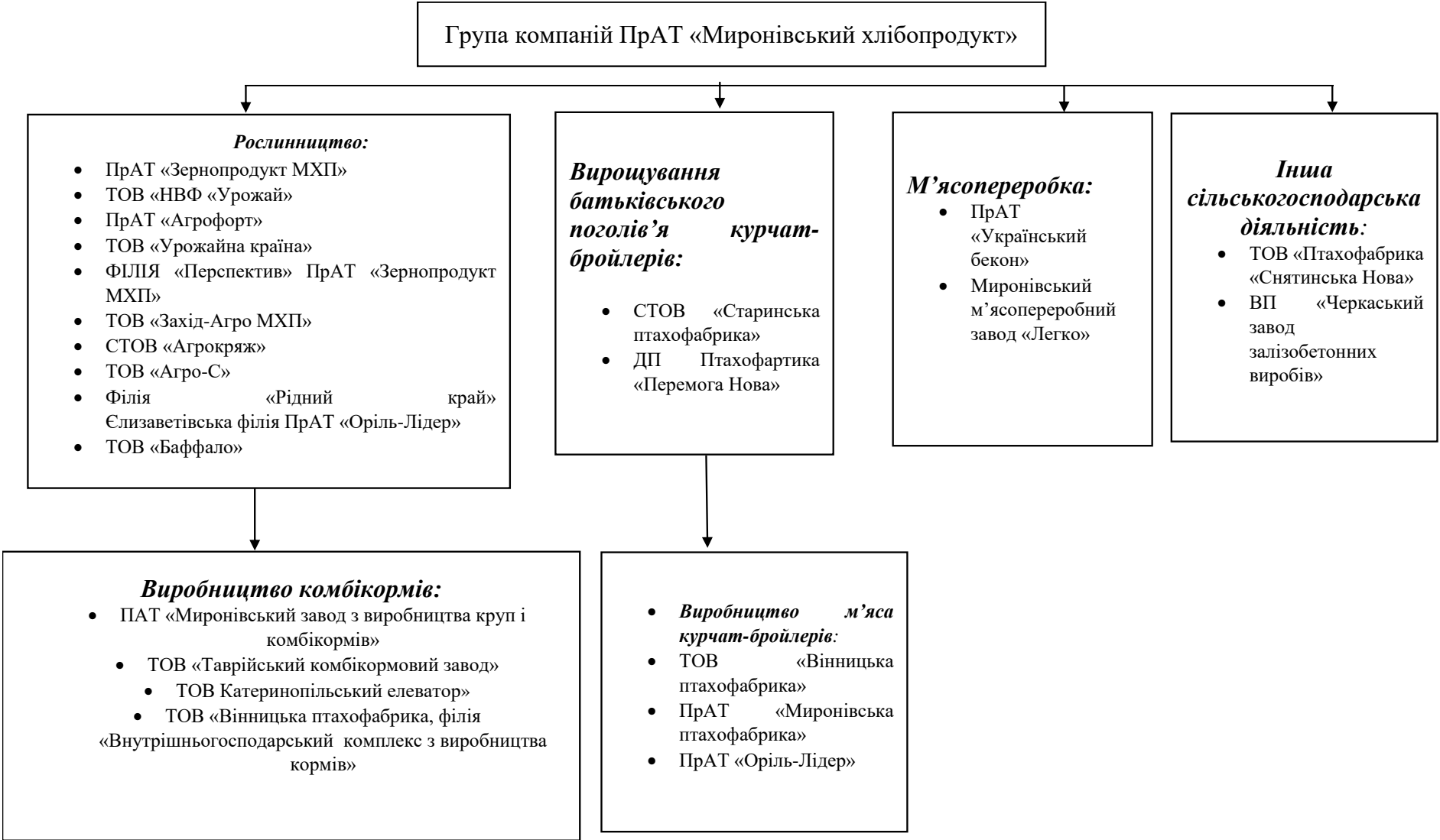

Рис. 1. Структура компанії ПрАТ «Миронівський хлібопродукт»

J0900108 Баланс (Звіт про фінансовий стан) за 2021 р.

Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	107 384	188 750
первісна вартість	1001	267 037	403 406
накопичена амортизація	1002	159 653	214 656
Незавершені капітальні інвестиції	1005	761 562	1 194 147
Основні засоби	1010	8 604 892	7 901 588
первісна вартість	1011	10 754 358	11 161 655
знос	1012	2 149 466	3 260 067
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	0	0
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	2 224 223	2 248 375
інші фінансові інвестиції	1035	364	364
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	11 936	150 411
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	150 507	179 086
Усього за розділом I	1095	11 860 868	11 862 721
II. Оборотні активи Запаси	1100	508 355	495 513
Виробничі запаси	1101	124 159	197 705
Незавершене виробництво	1102	45 355	6 050
Готова продукція	1103	11 929	10 489
Товари	1104	326 912	281 268
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	6 331 690	5 913 613
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	2 929 739	1 261 270
з бюджетом	1135	1 130 989	1 351 372
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	6 414 038	7 732 432
Поточні фінансові інвестиції	1160	100 463	306 873

Гроші та їх еквіваленти	1165	2 091 999	1 554 503
Готівка	1166	29	33
Рахунки в банках	1167	541 369	1 554 470
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	1 100 643	1 743 102
Усього за розділом II	1195	20 607 916	20 358 678
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	32 468 784	32 221 399

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	786 928	786 928
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	4 328 505	3 456 995
Додатковий капітал	1410	508	508
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-15 434 522	-16 168 288
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	-10 318 581	-11 923 857
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	1500	0	0
Відстрочені податкові зобов'язання			
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	695 087	329 692
Інші довгострокові зобов'язання	1515	17 721 705	8 868 397
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	18 416 792	9 198 089
III. Поточні зобов'язання і забезпечення	1600	0	0

Короткострокові кредити банків			
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	1 289 812	9 535 634
товари, роботи, послуги	1615	648 721	1 646 557
розрахунками з бюджетом	1620	14 312	13 606
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
розрахунками зі страхування	1625	13 540	38 007
розрахунками з оплати праці	1630	45 731	58 968
за одержаними авансами	1635	6 645 126	11 429 747
за розрахунками з учасниками	1640	337	337
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	107 872	117 365
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	15 605 122	12 106 946
Усього за розділом III	1695	24 370 573	34 947 167
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	32 468 784	32 221 399

Ю9000207 Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
Фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	45 996 975	35 973 856
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховування	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	38 956 241	28 110 066
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий: прибуток	2090	7 040 734	7 863 790
збиток	2095	0	0
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	284 238	485 593
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	3 083 009	2 165 853
Витрати на збут	2150	4 827 779	3 576 132
Інші операційні витрати	2180	248 316	155 481
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	0	2 451 917
збиток	2195	834 132	0
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	165 245	97 223
Інші доходи	2240	2 040 984	2 641 561
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	1 389 071	1 516 747
Втрати від участі в капіталі	2255	0	0
Інші витрати	2270	1 588 302	5 520 779
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	0	0

збиток	2295	1 605 276	1 846 825
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	0	0
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	0	0
збиток	2355	1 605 276	1 846 825

Сукупний дохід

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-871 511	132
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-871 511	132
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-871 511	132
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-2 476 787	-1 846 693

Елементи операційних витрат

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Матеріальні затрати	2500	593 377	328 462
Витрати на оплату праці	2505	2 035 252	1 462 328
Відрахування на соціальні заходи	2510	304 928	208 311
Амортизація	2515	1 264 334	1 401 192
Інші операційні витрати	2520	5 566 531	3 977 655
Разом	2550	9 764 422	7 377 948

Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, грн	За аналогічний період попереднього року, грн
Середньорічна кількість простих акцій	2600	3 147 711 680	3 147 711 680
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	3 147 711 680	3 147 711 680
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-0.51	-0.59
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-0.51	-0.59
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

**Ю900904 Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)
Рух коштів у результаті операційної діяльності**

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, грн	За аналогічний період попереднього року, грн
Надходження від: Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	44 758 287	35 307 743
Повернення податків і зборів	3005	2 324 914	0
у тому числі податку на додану вартість	3006	2 324 551	0
Цільового фінансування	3010	0	0
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	0	0
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	11 429 747	6 643 970
Надходження від повернення авансів	3020	95 720	3 643 547
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	49 537	125 281
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	108 662	89 141
Надходження від операційної оренди	3040	0	0
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	0	0
Надходження від страхових премій	3050	18 026	140 652
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	0	0
Інші надходження	3095	41 528 249	41 855 550
Витрачання на оплату: Товарів (робіт, послуг)	3100	47 403 723	37 698 471
Праці	3105	1 532 739	1 136 203
Відрахувань на соціальні заходи	3110	302 777	227 879
Зобов'язань з податків і зборів	3115	431 801	314 889
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	12 632	13 090
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	0	2 948
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	419 169	298 851
Витрачання на оплату авансів	3135	1 261 270	2 929 739
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	394 109	8 452 434
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	0	0
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	40 751	34 279
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	0	0
Інші витрачання	3190	46 284 969	34 240 044
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	2 661 003	2 771 946

Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, грн	За аналогічний період попереднього року, грн
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	3200	1 925 040	0
необоротних активів	3205	32 692	255 358
Надходження від отриманих: відсотків	3215	0	0
дивідендів	3220	0	0
Надходження від деривативів	3225	0	0

Надходження від погашення позик	3230	0	0
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	0	0
Інші надходження	3250	0	0
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	2 124 744	100 012
необоротних активів	3260	1 196 135	754 098
Виплати за деривативами	3270	0	0
Витрачання на надання позик	3275	0	0
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	0	0
Інші платежі	3290	0	0
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-1 363 147	-598 752

Рух коштів у результаті фінансової діяльності

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, грн	За аналогічний період попереднього року, грн
Надходження від: Власного капіталу	3300	0	0
Отримання позик	3305	2 727 432	1 354 541
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	0	0
Інші надходження	3340	0	0
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	0	0
Погашення позик	3350	3 009 630	2 046 139
Сплату дивідендів	3355	0	0
Витрачання на сплату відсотків	3360	1 477 498	1 576 980
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	3 138	0
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	0	0
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	0	0
Інші платежі	3390	6 688	14 556
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-1 769 522	-2 283 134
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	-471 666	-109 940
Залишок коштів на початок року	3405	2 091 999	2 128 855
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	-65 830	73 084
Залишок коштів на кінець року	3415	1 554 503	2 091 999

2020
Ю900108 Баланс (Звіт про фінансовий стан)
Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	84 720	107 384
первісна вартість	1001	200 015	267 037
накопичена амортизація	1002	115 295	159 653
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1 604 627	761 562
Основні засоби	1010	9 508 479	8 604 892
первісна вартість	1011	10 399 955	10 754 358
знос	1012	891 476	2 149 466
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	0	0
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	2 268 459	2 224 223
інші фінансові інвестиції	1035	514	364
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	25 745	11 936
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	140 461	150 507
Усього за розділом I	1095	13 633 005	11 860 868
II. Оборотні активи Запаси	1100	484 128	508 355
Виробничі запаси	1101	94 072	124 159
Незавершене виробництво	1102	84 301	45 355
Готова продукція	1103	12 835	11 929
Товари	1104	292 920	326 912
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	2 364 938	6 331 690
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	4 244 717	2 929 739
з бюджетом	1135	382 959	1 130 989
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	42 594	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	7 647 809	6 414 038
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	100 463
Гроші та їх еквіваленти	1165	2 128 855	2 091 999
Готівка	1166	51	29

Рахунки в банках	1167	471 503	541 369
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	1 214 328	1 100 643
Усього за розділом II	1195	18 510 328	20 607 916
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	32 143 333	32 468 784

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	786 928	786 928
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	5 277 608	4 328 505
Додатковий капітал	1410	508	508
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-14 736 932	-15 434 522
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	-8 671 888	-10 318 581
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	797 929	695 087
Інші довгострокові зобов'язання	1515	10 098 959	17 721 705
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	10 896 888	18 416 792

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	205 343	0
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	6 086 568	1 289 812
товари, роботи, послуги	1615	6 615 953	648 721
розрахунками з бюджетом	1620	4 541	14 312
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
розрахунками зі страхування	1625	27 993	13 540
розрахунками з оплати праці	1630	35 730	45 731
за одержаними авансами	1635	7 298 000	6 645 126
за розрахунками з учасниками	1640	337	337
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	92 036	107 872
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	9 551 832	15 605 122
Усього за розділом III	1695	29 918 333	24 370 573
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	32 143 333	32 468 784

Ю900207 Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
Фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	35 973 856	36 852 545
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховування	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	28 110 066	28 931 627
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий: прибуток	2090	7 863 790	7 920 918
збиток	2095	0	0
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	485 593	20 682
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	2 165 853	2 021 075
Витрати на збут	2150	3 576 132	3 240 227
Інші операційні витрати	2180	155 481	139 434
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	2 451 917	2 540 864
збиток	2195	0	0
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	97 223	110 096
Інші доходи	2240	2 641 561	7 535 407
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	1 516 747	1 672 348
Втрати від участі в капіталі	2255	0	11 206
Інші витрати	2270	5 520 779	3 460 061
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	0	5 042 752

збиток	2295	1 846 825	0
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	0	0
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	0	5 042 752
збиток	2355	1 846 825	0

Сукупний дохід

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	132	-160 677
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	132	-160 677
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	132	-160 677
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-1 846 693	4 882 075

Елементи операційних витрат

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Матеріальні затрати	2500	328 462	427 995
Витрати на оплату праці	2505	1 462 328	1 302 397
Відрахування на соціальні заходи	2510	208 311	179 964
Амортизація	2515	1 401 192	690 126
Інші операційні витрати	2520	3 977 655	3 748 014
Разом	2550	7 377 948	6 348 496

Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, грн	За аналогічний період попереднього року, грн
Середньорічна кількість простих акцій	2600	3 147 711 680	3 147 711 680
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	3 147 711 680	3 147 711 680
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-0.59	1.60
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-0.59	1.60
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	35307743	35401455
Повернення податків і зборів	3005	0	15
у тому числі податку на додану вартість	3006	0	0
Цільового фінансування	3010	0	0
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	0	0
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	6643970	7298000
Надходження від повернення авансів	3020	3643547	240528
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	125281	50644
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	89141	157799
Надходження від операційної оренди	3040	0	0
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	0	0
Надходження від страхових премій	3050	140652	18568
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	0	0
Інші надходження	3095	41855550	43219014
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(37698471)	(31671198)
Праці	3105	(1136203)	(1030508)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(227879)	(184250)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(314889)	(292798)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(13090)	(5770)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(2948)	(0)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(298851)	(287028)
Витрачання на оплату авансів	3135	(2929739)	(4244717)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(8452434)	(2046727)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(0)	(0)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(34279)	(26419)
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	(0)	(0)
Інші витрачання	3190	(34240044)	(39613727)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	2771946	7275679
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації фінансових інвестицій	3200	0	0

необоротних активів	3205	255358	2725751
Надходження від отриманих: відсотків	3215	0	0
дивідендів	3220	0	0
Надходження від деривативів	3225	0	0
Надходження від погашення позик	3230	0	0
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	0	0
Інші надходження	3250	0	0
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	(100012)	(0)
необоротних активів	3260	(754098)	(2112899)
Виплати за деривативами	3270	(0)	(0)
Витрачання на надання позик	3275	(0)	(0)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	(0)	(0)
Інші платежі	3290	(0)	(0)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-598752	612852
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від: Власного капіталу	3300	0	0
Отримання позик	3305	1354541	4829929
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	0	0
Інші надходження	3340	0	0
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	(0)	(0)
Погашення позик	3350	2046139	9960075
Сплату дивідендів	3355	(0)	(0)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(1576980)	(1699886)
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	(0)	(0)
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	(0)	(0)
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	(0)	(0)
Інші платежі	3390	(14556)	(29649)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-2283134	-6859681
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	-109940	1028850
Залишок коштів на початок року	3405	2128855	1071685
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	73084	-24518
Залишок коштів на кінець року	3415	2091999	2076017

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на 31 грудня 2019 р.

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	84 381	84 720
первісна вартість	1001	155 429	200 015
накопичена амортизація	1002	(71 048)	(115 295)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1 685 032	1 604 627
Основні засоби	1010	12 774 209	9 508 479
первісна вартість	1011	14 461 214	10 399 955
знос	1012	(1 687 005)	-891 476
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	2 053 739	2 268 459
інші фінансові інвестиції	1035	874	514
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	12 554	25 745
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	85 182	140 461
Усього за розділом I	1095	16 695 971	13 633 006
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1 827 411	484 128
Виробничі запаси	1101	188 645	94 072
Незавершене виробництво	1102	45 111	84 301
Готова продукція	1103	25 276	12 835
Товари	1104	1 568 379	292 921
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестраховування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	2 753 361	2 364 938
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	3 363 251	4 244 717
з бюджетом	1135	309 800	382 959

у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	42 594
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	4 508 913	7 647 809
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 071 685	2 128 855
Готівка	1166	82	51
Рахунки в банках	1167	1 059 719	471 503
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в:	1181	-	-
резервах довгострокових зобов'язань	1182	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1183	-	-
резервах незароблених премій	1184	-	-
інших страхових резервах	1190	1 054 419	1 214 328
Усього за розділом II	1195	14 888 841	18 510 328
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	31 584 812	32 143 334
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	786 928	786 928
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	5 277 608
Додатковий капітал	1410	6 620 477	508
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-19 718 210	-14 736 932
Неоплачений капітал	1425	-	-
Вилучений капітал	1430	-	-
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	-	-8 671 887
		12465534566	
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	2 902 376	797 929
Інші довгострокові зобов'язання	1515	18 043 495	10 098 959
Довгострокові забезпечення	1520	-	-

Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	20 945 871	10 896 888
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	1 410 524	-
Векселі видані	1605	205 343	205 343
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	3 287 651	6 086 568
товари, роботи, послуги	1615	6 905 263	6 615 953
розрахунками з бюджетом	1620	10 122	4 541
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	19 013	27 993
розрахунками з оплати праці	1630	40 582	35 730
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	6 140 615	7 298 000
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	337	337
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	78 891	92 036
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	5 006 133	9 551 831
Усього за розділом III	1695	23 104 475	29 918 333
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	31 584 812	32 143 334

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
--------	-----------	-------------------	---

1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	36 852 545	34 464 262
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
Премії підписані, валова сума	2011	-	-
Премії, передані у перестраховання	2012	-	-
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	28 931 627	27 004 838
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий :			
прибуток	2090	7 920 918	7 459 424
збиток	2095	-	-
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	13 785 314	16 719 616
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	-	-
Дохід від первісного визнання біологічних активів і с/г продукції	2122	-	-
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	2 109 125	1 679 814
Витрати на збут	2150	3 240 227	2 525 833
Інші операційні витрати	2180	10 521 953	16 114 966
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	-	-
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	5 834 928	3 858 427
збиток	2195	-	-
Доход від участі в капіталі	2200	-	198 560
Інші фінансові доходи	2220	110 096	78 274
Інші доходи	2240	2 394 809	3 886 371
Дохід від благодійної допомоги	2241	-	-
Фінансові витрати	2250	1 671 737	1 859 885
Втрати від участі в капіталі	2255	11 206	-
Інші витрати	2270	1 701 834	2 344 707
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	4 955 056	3 817 040
збиток	2295	-	-
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-	-

Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	4 955 056	3 817 040
збиток	2355	-	-

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-160 677	-7458902182
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-160 677	(7 458 902)
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-160 677	(7 458 902)
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	4 794 380	(3 641 862)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	427 995	845 396
Витрати на оплату праці	2505	1 302 397	1 224 642
Відрахування на соціальні заходи	2510	179 964	165 440
Амортизація	2515	690 126	785 268
Інші операційні витрати	2520	3 748 014	2 938 094
Разом	2550	6 348 496	5 958 840

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

